

Contractwerkstuk

Jonge vaders bereikbaar?

Een praktijkgericht onderzoek naar de wensen en behoeften van jonge vaders ten aanzien van het ontmoetingscentrum.

Auteur: Douwe Jan Kersbergen
Relatie nr.: 81652
Email.: douwe.jan.kersbergen@student.stenden.com
CWBO-er: Jan Offereins

Datum: 6 mei 2011

Jonge vaders bereikbaar?

Een praktijkgericht onderzoek naar de wensen en behoeften van jonge vaders ten aanzien van het ontmoetingscentrum.

Stenden
hogeschool

Student: Douwe Jan Kersbergen

Student nr.: 81652

Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Stenden docent: Jan Offereins

CWS- begeleider opleiding SPH (CWBO-er)

Opdrachtgever: Ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'

Projectleider ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders': Anneke Kramer- Oostra

CWS- begeleider ontmoetingscentrum (CWBI-er)

Samenvatting

In dit onderzoek is gekeken naar de wensen en behoeften van jonge vaders in de regio Leeuwarden. De hoofdvraag hierbij was hoe en of jonge vaders behoefte hebben aan het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'. Dit is gedaan door onderzoek te doen naar de persoonlijke ervaringen van jonge vaders ten aanzien van het op jonge leeftijd vader zijn.

Zeer lastig bleek het te zijn respondenten te vinden die bereid waren deel te nemen aan dit onderzoek. Dit bleek ook uit onderzoeken die naar deze doelgroep zijn gedaan in andere provincies. Onder andere de RNG (2010) en Jarabee (2005) hadden moeite respondenten te werven voor deelname aan hun onderzoek.

Zeven jonge vaders zijn betrokken geweest bij dit onderzoek door hun medewerking te verlenen. Twee jonge vaders zijn geïnterviewd en vijf jonge vaders hebben een ingevulde enquête geretourneerd. In hoofdstuk 9 *Discussie* wordt nader gereflecteerd op het geringe aantal respondenten. Ook in de aanbevelingen van dit onderzoek wordt hier nader op ingegaan.

De conclusie van dit onderzoek is dat het zeer lastig is grip te krijgen en te houden op jonge vaders. Dit omdat een groot deel van de jonge vaders een negatief beeld heeft van hulpverlenende instanties. Vraag daarbij is ook of het erg is wanneer jonge vaders op een gegeven ogenblik uit beeld verdwijnen. Het kan ook een positieve zaak zijn wanneer jonge vaders het OJO na een tijdje niet meer bezoeken.

Daar komt bij dat jonge vaders niet zitten te wachten op een "praatgroep". Willen jonge vaders bijeenkomsten blijven bezoeken, dan moet er op hun wensen worden aangesloten door passende activiteiten te organiseren. Jonge vaders komen wanneer er voor hen "iets te halen valt".

Vijf jonge vaders hebben aangegeven graag in contact te willen komen met andere jonge vaders zodat zij ervaringen uit kunnen wisselen. Dit kunnen zij niet met vrienden omdat die doorgaans met andere zaken bezig zijn dan met opvoedingsvragen en aanverwante zaken.

Belangrijke conclusie ten aanzien van het OJO is dat zij de juiste benaderingswijze hanteren ten aanzien van jonge vaders. Het OJO gaat zeer laagdrempelig te werk. Jonge vaders hebben in dit onderzoek aangegeven dat zij graag op een vrijblijvende wijze willen worden benaderd. Zij geven aan te willen komen wanneer zij daar zelf behoefte aan hebben.

Inhoud

Voorwoord	6
1. Inleiding	7
1.2 De instelling	7
1.3 Projectaanleiding en relevantie	7
1.4 Afbakening	8
2. Inhoudelijke oriëntatie.....	10
3. Probleemstelling en onderzoeksopzet	12
3.1 Probleemstelling.....	12
3.2 Doelstelling	13
3.3 Deelvragen	13
3.4 Opbouw CWS	14
4. CWS vorm – onderzoekstype.....	15
4.1 Onderzoeksopzet	16
4.2 Onderzoeksmethode	17
5. Databronnen en dataverzamelingstechnieken	19
5.1 Databronnen	19
5.1.1. <i>Individuele personen</i>	19
5.1.2 <i>Mediaproducten</i>	19
5.1.3. <i>Literatuur</i>	20
5.1.4. <i>Databanken en registratiesystemen</i>	20
5.2 Dataverzamelingstechnieken.....	20
5.2.1. <i>Ondervragen</i>	20
5.2.2. <i>Inhoudsanalyse</i>	21
6. Data: beschrijving en analyse van de resultaten.....	22
6.1 Deskresearch	22
6.1.1. <i>Systeendenken</i>	22
6.1.2. <i>Presentiebenadering</i>	23
6.1.3. <i>Huidige situatie doelgroep</i>	23
6.2 De doelgroep	23
6.2.1. <i>Leeftijd</i>	23
6.2.2. <i>Culturele achtergrond</i>	24
6.2.3. <i>Aantal kinderen</i>	24
6.2.4. <i>Relatie met de moeder</i>	24
6.2.5. <i>Woonsituatie</i>	24
6.2.6. <i>Educatie en werk</i>	24
6.2.7. <i>Conclusie</i>	25
6.3 Coachingsvragen	26
6.3.1. <i>Antwoorden jonge vaders</i>	26
6.3.2. <i>Visie sleutelfiguren</i>	26
6.3.2. <i>Conclusie</i>	27
6.4 Informatie	28
6.4.1. <i>Antwoorden jonge vaders</i>	28
6.4.2. <i>Conclusie</i>	28

6.5 Ontmoetingscentrum en jonge vaders	29
6.5.1. Antwoorden jonge vaders	29
6.5.2. Visie sleutelfiguren	30
6.5.3. Conclusie	31
6.6 Benaderingswijze	32
6.6.1 Antwoorden jonge vaders	32
6.6.2 Visie sleutelfiguren	32
6.6.3. Methodiek	33
6.6.4. Conclusie	34
6.7 Man versus vrouw	35
6.7.1. Antwoorden jonge vaders	35
6.7.2. Visie sleutelfiguren	35
6.7.3. Conclusie	36
6.8 Ervaringen werknemers OJO	37
6.8.2. Algemene indruk	38
6.8.3. Binding jonge vaders	39
6.8.4 Conclusie	39
6.9 Bindmiddel	40
6.9.1. Visie sleutelfiguren	40
6.9.2. Conclusie	40
7. Beantwoording centrale vraagstelling	41
7.1 Algemene conclusie	42
7.1.2. Conclusies op microniveau	42
7.1.3. Conclusie op mesoniveau	45
7.1.4. Conclusie op macroniveau	45
8. Aanbevelingen	46
8.1 Aanbevelingen aan het OJO	46
8.2 Aanbevelingen aan reguliere zorginstellingen en gemeente	46
8.3. Vervolgonderzoeken	47
9. Discussie	48
10. Persoonlijke visie	49
11. Databronnen	50
11.1 Bestudeerde literatuur ten behoeve van de verslaglegging	50
11.2 Bestudeerde literatuur	50
11.3 Bestudeerde elektronische bronnen	51
11.4 Praktijkbronnen	52
Bijlagen	53

Voorwoord

Het kiezen van een geschikt onderwerp voor mijn contractwerkstuk (CWS) was aanvankelijk zeer lastig. In eerste instantie zou ik een onderzoek verrichten bij Talant. Helaas bleek dat niet mogelijk vanwege het ontbreken van juiste begeleiding binnen de instelling. Dit betekende dat ik op zoek moest naar een ander onderwerp binnen een andere instelling.

Dit was voor mij een behoorlijke tegenslag en even was ik bang dat ik mijn CWS dit schooljaar niet af zou kunnen ronden vanwege de “verloren” tijd die ik had gestoken in mijn eerste werkplan. Gelukkig was er snel zicht op een ander onderwerp.

Via mijn supervisor, Ina Smit, kwam ik bij het Ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’ (OJO) terecht. Het ontmoetingscentrum zou graag een onderzoek willen hebben naar de wensen en behoeften van jonge vaders zodat zij hun ondersteuningsaanbod daarop af zouden kunnen stemmen. Na een aantal verduidelijkende gesprekken met de opdrachtgever heb ik een CWS-werkplan opgesteld en ben aan de slag gegaan met het onderzoek.

Tijdens het schrijven van dit CWS is mij gebleken dat dit een behoorlijk proces is. Het schrijven van het CWS verliep soms zeer voorspoedig terwijl het op een ander moment hangen er wurgen was om een zinnig woord op papier te krijgen. Dat desolate gevoel dat mij zo nu en dan beheerste was niet alleen sporadisch aan de orde bij het beschrijven van mijn bevindingen. Dat gevoel nam ook eerder bezit van mij tijdens mijn zoektocht naar respondenten. Bij de uitvoering van mijn werkplan bleek het zeer lastig jonge vaders te vinden die mee wilden werken aan mijn onderzoek.

Het proces van het benaderen van respondenten en het schrijven van mijn CWS kende dan ook zware perioden. Daarom ben ik zeer tevreden met de betrokkenheid en de begeleiding die ik heb ontvangen van Anneke Kramer-Oostra, projectleider van het OJO. Wanneer ik bij de pakken neer zat wist zij mij, door het geven van constructieve feedback, weer te motiveren. Ook heb ik diverse gesprekken met haar gevoerd betreffende mijn CWS. Tijdens die gesprekken wist ze mij altijd nieuwe inzichten en aanknopingspunten te geven wat zorgde voor verdieping en waardoor ik verder kon met het schrijven van mijn CWS. Daarvoor wil ik haar hartelijk danken.

Tot slot gaat mijn hartelijke dank uit naar alle andere betrokkenen die mij hebben gesteund bij de totstandkoming van dit onderzoek. In het bijzonder gaat die dank uit naar mijn moeder die zich te allen tijde mijn overpeinzingen met betrekking tot dit onderzoek liet welgevallen.

Douwe Jan Kersbergen

1. Inleiding

Dit hoofdstuk begint met een beknopte beschrijving van de instelling. Het is relevant enige kennis te hebben van de instelling om te begrijpen waarom dit onderzoek tot stand is gekomen en wat daar de aanleiding van is geweest. Ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’ heeft dit onderzoek geïnitieerd. In dit rapport zal de instelling verder aangeduid worden als: het ontmoetingscentrum, Ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’ of OJO.

1.2 De instelling

De doelgroep waar dit onderzoek zich op zal richten is jonge ouders. Specifiek richt dit onderzoek zich op de jonge vaders. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd ten behoeve van het Ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’. De naam van de instelling zegt het al: het is een ontmoetingscentrum voor jonge ouders. Jonge ouders die informatie en advies willen hebben over huisvesting, leren, werken, opvoeden en financiën kunnen terecht bij het ontmoetingscentrum.

Aspirant jonge ouders en verwanten van aspirant- en jonge ouders kunnen ook bij het ontmoetingscentrum terecht. Dit betekent dat zwangere jonge moeders en aanstaande jonge vaders ook terecht kunnen bij het ontmoetingscentrum voor vragen en informatie.

Mensen die graag gebruik willen maken van de diensten van het ontmoetingscentrum, kunnen op werkdagen tussen 8:30 uur tot 16:30 uur binnenlopen. Het is niet noodzakelijk een bezoek aan te kondigen of een afspraak te maken. Zo kan op een laagdrempelige wijze informatie worden vergaard en ondersteuning worden geboden.

Naast het aanbieden van informatie en ondersteuning betreffende het jonge ouderschap is het ontmoetingscentrum ook een locatie waar jonge ouders in contact kunnen komen met andere jonge ouders om ervaringen met elkaar te kunnen delen.

Het ontmoetingscentrum organiseert tevens gratis lunchbijeenkomsten en themabijeenkomsten. Thema's kunnen zijn:

- zwangerschap,
- opvoedingsvragen,
- geld en
- school.

De bijeenkomsten zijn niet per definitie alleen voor jonge ouders die verlegen zitten om informatie over een van de hierboven beschreven thema's. Jonge ouders die graag andere jonge ouders willen ontmoeten op een themabijeenkomst, zijn daar ook van harte welkom.

1.3 Projectaanleiding en relevantie

De aanleiding van dit onderzoek is gelegen in de weinige informatie die bekend is over jonge vaders. De enkele onderzoeken die zijn gepubliceerd gaan meestal over “tienermoeders”. Jonge moeders kunnen immers niet ontkennen dat zij de moeder zijn: zij baren een baby. Voor (jonge) vaders is het eenvoudiger om zich, vanuit juridisch perspectief, te onttrekken aan het vaderschap. Het ontmoetingscentrum wil graag meer te weten komen over de jonge vaders die een kind hebben met de jonge moeders die het ontmoetingscentrum wel bezoeken.

Per jaar worden ongeveer 2500 Nederlandse meisjes onder de 20 jaar moeder. Sommige tienermoeders zijn goed in staat met hun zwangerschap en hun ouderschap om te gaan. De meeste tienermoeders en –vaders komen echter uit Multi-problem situaties Zij zijn een hoogrisicogroep voor maatschappelijke uitval¹.

Een Multiproblem situatie betekent dat de jonge ouders vaak problemen ondervinden op verschillende leefgebieden. Bijvoorbeeld het niet hebben van een startkwalificatie, huisvesting en financiële middelen om de opvoeding te verzorgen².

Uit een gesprek met de projectleider van het ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’, Anneke Kramer-Oostra, bleek dat de continuïteit waarmee jonge vaders het ontmoetingscentrum bezoeken afwezig is. Er zijn een aantal jonge vaders die met enige regelmaat gebruik maken van het ontmoetingscentrum. Echter, het verloop onder de jonge vaders is groot. Het ontmoetingscentrum wil graag “grip” krijgen op jonge vaders zodat zij ook gebruik gaan maken van het ontmoetingscentrum. Naast het krijgen van grip op de jonge vaders vindt het ontmoetingscentrum het vooral belangrijk dat het die grip op de jonge vaders behoudt. Dit onderzoek zal zich daar op gaan richten om vervolgens gefundeerde adviezen te kunnen geven over hoe het ontmoetingscentrum grip kan krijgen en grip kan houden op de jonge vaders.

Het is zeer relevant dat jonge vaders worden betrokken bij de opvoeding van hun kind. De ouders en hun kind hebben namelijk een onlosmakelijke band met elkaar. Ivan Boszormenyi- Nagy (1973) beschrijft dit als de onverbreekelijke, verticale band die er is tussen ouders en hun kind vanaf diens geboorte. Tussen ouders en hun kind is namelijk sprake van een existentiële band: het kind dankt zijn leven aan zijn vader en aan zijn moeder. Het kind wordt geboren met een natuurlijk recht op verzorging en bescherming. Ouders hebben ook de plicht om hun kind te verzorgen.

Volgens Mullingen (2008) zijn gezondheid en ziekte, partnerkeuze en echtscheiding, geboorte van een kind en overlijden van een dierbare, werk en werkloosheid, feiten die grote invloed hebben op iemands leven en een grote invloed hebben op diens gedrag in relaties. Dit betekent dat er voor dit onderzoek een belangrijke maatschappelijke relevantie aanwezig is. Het is namelijk van groot belang voor jonge vaders dat zij ondersteuning krijgen bij het maken van keuzes. Die ondersteuning kan geboden worden wanneer zij in contact komen met het ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’. Daar zal dit onderzoek zich hoofdzakelijk op concentreren.

1.4 Afbakening

De doelgroep waar dit onderzoek zich op richt betreft jonge vaders, beter bekend als tienervaders.

Om de doelgroep af te bakenen wordt binnen dit onderzoek dezelfde definitie gehanteerd als de definitie die infoportaal hanteert voor jonge moeders. Die definitie luidt als volgt:

“(...) gebruiken wij de term ‘jonge moeders’ omdat de meeste instellingen zich richten op deze doelgroep en ook het beleid vaak gericht is op (kwetsbare) jonge moeders tot 23 jaar”.

¹ <http://www.infoportaal tienermoeders.nl/default.aspx?pid=P5258&m=M29>

² <http://www.infoportaal tienermoeders.nl/detailpage.aspx?cid=K3052>

In de definitie die infoportaal hanteert spreekt men enkel over jonge moeders. Aangezien mijn doelgroep jonge vaders is, vul ik 'jonge vaders' in waar in de definitie van portaal 'jonge moeders' staat.

In overleg met de opdrachtgever, het OJO, wordt de maximum leeftijdsgrens gesteld ongeveer bij 25 jaar. Dit is de bovengrens die ook gehanteerd wordt door de gemeente Leeuwarden. Delfos (2005) beschrijft ook dat in onze cultuur het vijfentwintigste levensjaar de bovengrens voor de adolescentie vormt.

De beginleeftijd wordt binnen dit onderzoek gesteld op zestien jaar.

Om de beginleeftijd vast te stellen is uitgegaan van een onderzoek uitgevoerd door de RNG (Rutgers Nisso Groep, Kenniscentrum Seksualiteit) naar de gemiddelde leeftijd waarop mensen voor de eerste keer geslachtsgemeenschap hebben.

De RNG vond in 2005 een gemiddelde leeftijd van zestien jaar (RNG, 2005).

Dit betekent dat mijn doelgroep bestaat uit jonge vaders - of jonge mannen die op het punt staan vader te worden - tussen de zestien en de vijfentwintig jaar van wie de moeders van hun kind(eren) het ontmoetingscentrum bezoeken. Echter, wel is met de opdrachtgever, het OJO, afgesproken dat jonge vaders die ouder zijn dan 25 jaar en het OJO bezoeken ook betrokken worden bij het onderzoek. Dit omdat het OJO geen oudere vaders met vragen wil uitsluiten. Daarom hecht het OJO ook waarde aan de betrokkenheid van vaders die iets ouder zijn dan 25 jaar, maar wel soortgelijke vragen/problemen hebben als andere jonge vaders.

Delfos (2005) beschrijft de leeftijdsfase van ongeveer twaalf jaar tot midden twintig als de adolescentieperiode. Mijn onderzoek zal zich richten op jonge vaders vanaf 16 jaar tot en met 25 jaar. Hierbij is het belangrijk te weten dat een jonge vader van 16 zich in een ander ontwikkelingsstadium bevindt, dan een jonge vader van 24 jaar. Hier wordt in de vraagstelling rekening mee gehouden wanneer mensen worden geïnterviewd. In de opgestelde enquête wordt de respondent ook gevraagd zijn leeftijd in te vullen.

Zoals eerder al aangegeven wordt dit onderzoek uitgevoerd uit voor het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'. Het ontmoetingscentrum heeft behoefte aan informatie betreft jonge vaders. Uit een gesprek met Anneke Kramer-Oostra is gebleken dat de doelgroep 'jonge vaders' een vluchtige doelgroep is. De ervaring heeft het ontmoetingscentrum geleerd dat de jonge vaders abrupt uit beeld kunnen verdwijnen. Bijvoorbeeld wanneer de verkering met de moeder van hun kind uitraakt. De jonge moeders die gebruik maken van het ontmoetingscentrum zijn wat dat betreft meer persistent.

Tot slot behoren indirect de kinderen van de jonge ouders/ jonge vaders tot de doelgroep. Echter zijn de kinderen geen onderzoeksobjecten in dit onderzoek. Opzettelijk wordt 'indirect' geschreven omdat de jonge vaders niet tot de onderzoekspopulatie zouden behoren wanneer zij geen vader zouden zijn. Daarnaast zal dit onderzoek zich richten op de behoeften en wensen van de jonge vaders ten aanzien van het ontmoetingscentrum. Hun kind of kinderen spelen daarom een ontzettend belangrijke rol en zijn niet los te koppelen van dit onderzoek.

2. Inhoudelijke oriëntatie

De inhoudelijke oriëntatie is verricht door middel van een vooronderzoek. Tijdens dat vooronderzoek zijn diverse literaire bronnen geraadpleegd. Naast literaire bronnen zijn gepubliceerde onderzoeken over jonge vaders bestudeerd. Twee onderzoeken die grote invloed hebben gehad op de invulling van dit onderzoek zijn:

- Het eerste belangrijke onderzoek uitgevoerd door Jarabee, Jeugdzorg in Twente. Dat onderzoek, *Jong vader. Als je ervoor kiest, kies je om te veranderen*, is in juni 2005 uitgevoerd. Voor dat onderzoek zijn 10 jonge vaders in de leeftijd van 15 t/m 25 jaar geïnterviewd in de gemeente Hengelo.
- Het tweede belangrijke onderzoek is uitgevoerd door de RNG. Dat onderzoek, *Jonge vaders. Een kwalitatief onderzoek naar de achtergrond en rol van jongens bij ongeplande zwangerschappen*, is in maart 2010 afgerond. Voor dit onderzoek zijn 19 jonge vaders benaderd in de leeftijdscategorie 16 t/m 23 jaar.

Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van een vraag die naar voren is gekomen vanuit de medewerkers van het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'. Die vraag heeft specifiek betrekking op de doelgroep jonge vaders. Uit de praktijk is gebleken dat die specifieke doelgroep moeilijk te benaderen is waardoor ze moeilijk in kaart te brengen zijn. Men wil die jonge vaders graag in beeld hebben zodat het ondersteuningsaanbod op de vragen en wensen van de jonge vaders afgestemd worden.

Het ontmoetingscentrum hecht veel waarde aan het bieden van ondersteuning aan jonge vaders. Dit voornamelijk met het oog op de ontwikkeling van de jonge vader als de ontwikkeling van zijn kind. Anneke Kramer-Oostra, projectleider van het OJO zegt het volgende hierover:

- *“Het is belangrijk dat een jonge vader, die doorgaans zelf nog volop in ontwikkeling is, ondersteuning kan krijgen bij het vervullen van zijn nieuwe rol als (jonge) vader”.*

Hier blijkt uit dat er in zekere zin een preventieve werking vanuit gaat. Anneke Kramer-Oostra bevestigt dit. Zij stelt dat er zeker sprake is van een preventieve werking wanneer het gaat om de coaching van jonge ouders. Echter, toch is er weinig informatie voor handen wanneer het gaat om de wensen en behoeften van jonge vaders. Graag wil het ontmoetingscentrum daar meer inzicht in hebben zodat een grotere groep jonge vaders bereikt kan worden.

In het onderzoek van Jarabee staat het volgende beschreven over de situatie van de jonge vaders in de gemeente Hengelo:

- *“Jonge vaders vormen een probleemgroep en/of op zijn minst een risicogroep. Zij hebben hun leven vaak nog niet op orde. Vanuit Donna wordt geconstateerd dat relaties veelal moeilijk verlopen en vaak gepaard gaan met conflicten. Er zijn spanningen over geld, taakverdeling in huis, wederzijdse verwachtingen en verlangens, en de verzorging en opvoeding van het kind (...)”.*

Anneke Kramer-Oostra van het ontmoetingscentrum heeft dezelfde bevindingen. Zij zegt ook dat de doelgroep jonge vaders vluchtig van aard is. Daarmee bedoelt zij dat het mogelijk is dat een jonge vader eenmalig het centrum bezoekt en vervolgens nooit weer verschijnt.

Andere organisaties in de gemeente Leeuwarden hebben twee jaar geleden geëxperimenteerd met een jonge vadergroep. Die organisaties waren het Fiom en Sinne Welzijn. Na anderhalf jaar experimenteren hebben de beide organisaties geconstateerd dat het niet haalbaar is een jonge vadergroep te starten omdat daar blijkbaar geen behoefte aan is.

Volgens Anneke Kramer-Oostra strandden die bijeenkomsten vanwege het feit dat die hulpverleningsorganisaties te hoge eisen stelden aan de jonge vaders. Dit zou een hoge drempel opwerpen waardoor jonge vaders niet deel zouden willen nemen aan bijeenkomsten speciaal bedoeld voor jonge vaders.

Mouman (2010) beschrijft ook in haar onderzoek dat veel hulpverleningsinstellingen de jonge vaders een bepaalde aanwezigheidsplicht opleggen wat een averechts effect heeft op de aanwezigheid en belangstelling voor de bijeenkomsten van jonge vaders.

Dit onderzoek dient ervoor om erachter te komen hoe de jonge vaders in de gemeente Leeuwarden en omringende gemeenten graag benaderd willen worden. Doel van dit onderzoek is dan ook informatie verschaffen over de doelgroep zodat activiteiten nauwer op de doelgroep kunnen worden afgestemd. Dit in het belang van de beide jonge ouders en van hun kind.

Dit is tevens een van de speerpunten van het beleid van het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'. Het OJO is in het leven geroepen om ervoor te zorgen dat de toestroom van jonge ouders naar de geïndiceerde zorg wordt gereduceerd.

Voor de medewerkers van het ontmoetingscentrum zijn de onderzoeksresultaten van belang omdat die resultaten inzicht zullen verschaffen in de belevingswereld en de ondersteuningsvragen van de jonge vaders. Het ontmoetingscentrum wil daar graag antwoord op hebben zodat zij zich op die specifieke doelgroep kunnen richten. Nu is het toch vaak het geval dat de deelname van jonge vaders minimaal is. Met het oog op het ondersteunen van deze doelgroep wil men graag meer jonge vaders aantrekken.

Voor de jonge vaders is het ook van belang dat zij betrokken worden bij het ontmoetingscentrum zodat zij weten dat ze daar met hun vragen terecht kunnen. Dit onderzoek zal zich ook richten op de beleving van jonge vaders. Het ontmoetingscentrum kan vervolgens op hun beleving inspelen en hun aanbod van ondersteuning en activiteiten daarop afstemmen zodat jonge vaders weten dat ze bij het ontmoetingscentrum terecht kunnen. In vorige hoofdstukken heb ik al aangegeven dat deze doelgroep nog volop in ontwikkeling is en op jonge leeftijd geconfronteerd wordt met een niet te onderschatten verantwoordelijkheid: het vaderschap. Gezien de ontwikkelingspsychologie kan gesteld worden dat het jonge vaderschap gepaard gaat met vele vragen en onzekerheden. Daarom zal een groot deel van die doelgroep ondersteuning kunnen gebruiken. Doel van dit onderzoek is dan ook antwoord te vinden op de vragen die deze jonge vaders hebben zodat het ontmoetingscentrum daarop in kan spelen om vervolgens tot een programma te komen wat aansluit op de wensen van de jonge vaders.

3. Probleemstelling en onderzoeksopzet

Dit hoofdstuk bevat een uiteenzetting van de probleemstelling en een verantwoording van de onderzoeksopzet.

3.1 Probleemstelling

Uit het onderzoek wat Fadoua Mouman (2010) heeft verricht komt naar voren dat jonge vaders behoefte hebben aan informatie en aan ondersteuning. In de hulpverlening is het min of meer een vergeten groep waar weinig aandacht voor is.

Mouman (2010):

- *“De vaak nog puberende vaders kunnen de grote verandering in hun leven maar moeilijk een plek geven. De relatie met de moeder van hun kind is veelal instabiel en een verwijtende vinger van familie en vrienden is geen uitzondering. Als de jeugdhulpverlening dan ook nog verzuimt tienervaders duidelijk te informeren over het vaderschap, is het extra lastig om bij de opvoeding betrokken te blijven. Tienermoeders kunnen door het hele land terecht voor informatie, steun en opvang. Een tienervader die voor zijn kind wil zorgen, is nog altijd op zichzelf aangewezen”.*

Zoals eerder al in het voorgaande hoofdstuk staat beschreven spant het ontmoetingscentrum zich in om grip te krijgen op deze jonge vaders. Omdat nog onduidelijk is waar jonge vaders specifiek behoefte aan hebben, tracht dit onderzoek daar inzicht in te krijgen.

Wel is uit een enquête, gehouden door drie studenten van de Fontys Hogeschool in Eindhoven, gebleken dat veel jonge vaders behoefte hebben aan juridische informatie, informatie omtrent financiën, informatie op het gebied van opvoeding en hoe om te gaan met afspraken en vrije tijd.

Wel moet ik daar een duidelijke kanttekening bij plaatsen. Er waren namelijk maar 35 jonge vaders die bereid waren deel te nemen aan de enquête. Als we dat afzetten tegen 3168 tienermoeders in Nederland (Infoportaal, 2009), dan kan geconcludeerd worden dat er veel meer jonge vaders zijn dan de vaders die hebben deelgenomen aan de enquête. Ook hebben de cijfers die op infoportaal gepubliceerd zijn alleen betrekking op ‘tienermoeders’ die onder de twintig jaar oud zijn. Dit betekent dat er waarschijnlijk veel meer jonge vaders zijn wanneer wordt uitgegaan van de definitie van jonge ouders die wordt gehanteerd in dit onderzoek. Hierdoor zijn de uitkomsten van die enquête niet te generaliseren. Volgens Baarda en de Goede (2006) ligt het minimaal te onderzoeken eenheden bij 30, wanneer je vergelijkingen wilt maken, laat staan wanneer je de onderzoeksresultaten wilt generaliseren.

Het ontmoetingscentrum wil ondersteuning bieden aan jonge vaders. Dit om hun kwaliteit van leven te verbeteren en er zo voor te zorgen dat zij in staat zijn hun leven op een voor hen passende wijze in te richten waarbinnen de opvoeding van hun kind een grote rol speelt.

Centrale vraagstelling:

- Op welke wijze kan het ontmoetingscentrum haar ondersteuningsaanbod inrichten zodat zij grip krijgt en grip houdt op de jonge vaders van wie de moeder van hun kind(eren) al in contact is met het ontmoetingscentrum?

Dit onderzoek wil inzicht verschaffen in de behoeften van de jonge vaders en hoe het ontmoetingscentrum ondersteuning kan bieden bij het vervullen van de nieuwe positie, en de bijbehorende rol, die zij dikwijls ongepland moeten innemen.

3.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om meer jonge vaders te betrekken bij het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders' zodat jonge vaders met elkaar in contact kunnen komen om ervaringen uit te wisselen en elkaar te voorzien van adviezen. Daarnaast richt dit onderzoek zich op de behoeften van de jonge vaders. Wanneer dit onderzoek is afgerond is duidelijk waar de jonge vaders die geparticipeerd hebben in dit onderzoek behoefte aan hebben en op wat voor wijze zij graag benaderd willen worden door het ontmoetingscentrum. Tevens is een doel van dit onderzoek jonge vaders op het ontmoetingscentrum te attenderen. Dat is weliswaar geen hoofddoel, maar wel een subdoel. Grijpink (2007) stelt dat jonge vaders veelal een vergeten doelgroep is die wel degelijk behoefte heeft aan informatie over het vaderschap en over andere aspecten die daarbij komen kijken.

Doelstellingen:

- Na afloop van dit onderzoek kan ik duidelijk in kaart brengen op welke wijze de jonge vaders benaderd willen worden (methodiek).
- Na afloop van dit onderzoek kan ik duidelijk in kaart brengen aan welke informatie jonge vaders behoefte hebben.
- Na afloop van dit onderzoek kan ik duidelijk in kaart brengen op welke wijze het ontmoetingscentrum jonge vaders passende ondersteuning kan bieden.
- Na afloop van dit onderzoek weten de jonge vaders dat zij bij het ontmoetingscentrum terecht kunnen voor vragen en ondersteuning.
- Na afloop van dit onderzoek kan ik aangeven op wat voor manier de jonge vaders bij het ontmoetingscentrum betrokken willen blijven.

Centrale vraagstelling:

- Op welke wijze moet het ontmoetingscentrum haar ondersteuningsaanbod inrichten zodat zij grip krijgt en grip houdt op de jonge vaders van wie de moeders van hun kind al in contact zijn met het ontmoetingscentrum?

3.3 Deelvragen

- Hoe ziet de doelgroep eruit?
- Wat zijn de coachingsvragen van de jonge vaders?
- Wat willen de jonge vaders graag te weten komen?
- Waaraan moet het ontmoetingscentrum voldoen willen zij daar gebruik van maken?
- Op welke wijze willen de jonge vaders graag benaderd worden en welke methodiek is daarop van toepassing?
- Willen de jonge vaders graag benaderd worden door een man in plaats van door een vrouw? Zouden ze meer gebruik maken van het ontmoetingscentrum wanneer daar meer mannelijke medewerkers zijn?
- Hoe ervaren de werknemers van het ontmoetingscentrum de jonge vaders?
- Wat hebben de jonge vaders nodig om het ontmoetingscentrum te blijven bezoeken?

3.4 Opbouw CWS

In het eerste hoofdstuk van dit CWS staat algemene informatie over de instelling beschreven. Tevens staat in dat hoofdstuk beschreven wat de aanleiding en de relevantie van dit onderzoek is. Daarnaast is de afbakening van de onderzoekspopulatie aan bod gekomen.

Het tweede hoofdstuk bevat een uiteenzetting van de inhoudelijke oriëntatie. Daarin komt onder meer het fundament van dit onderzoek naar voren.

Dit derde hoofdstuk bevat de probleemstelling (in vragende vorm), de doelstellingen van dit onderzoek en de daarbij behorende deelvragen waar later in dit rapport antwoord op zal worden gegeven.

Het vierde hoofdstuk zal de vorm van dit onderzoek beschrijven waarin ook aandacht wordt besteed aan het onderzoekstype en de onderzoeksopzet.

Hoofdstuk 5 is besteed aan de geraadpleegde databronnen en hoe de verworven data is geanalyseerd. Ook is er in hoofdstuk 5 aandacht besteed aan de dataverzamelingstechnieken.

Hoofdstuk 6 bevat de beschrijving en de analyse van de dataverzameling. In het zesde hoofdstuk worden de opgestelde deelvragen beantwoord. Aan de hand van iedere deelvraag wordt een conclusie getrokken. Dit betekent dat de beantwoording van iedere deelvraag wordt afgesloten met een voorlopige conclusie.

Het zevende hoofdstuk staat in het kader van de conclusies op basis van de onderzoeksresultaten.

In hoofdstuk 8 komen de aanbevelingen aan bod.

In het negende hoofdstuk staat de discussie centraal en in het tiende en laatste hoofdstuk is er ruimte voor de persoonlijke visie op het geheel.

4. CWS vorm – onderzoekstype

Dit CWS is een praktijkgericht onderzoek (PO). Omdat dit onderzoek een praktijkgericht onderzoek is, is het niet gericht op een bijdrage aan de theoretische wetenschappen (Migchelbrink 2008).

- *“PO is niet theoriegericht, maar toepassingsgericht, (...). Haar kennisverzameling is gericht op kennis van, in of voor de specifieke onderzochte situatie. PO is niet erop gericht om de kennis die verworven wordt te generaliseren naar andere situaties, maar om bruikbare kennis te leveren die juist voor of in de specifieke onderzochte situatie van belang is”.*

In de hoofdvraagstelling wordt ook duidelijk dat dit onderzoek een praktijkgericht onderzoek betreft. In de hoofdvraagstelling wordt namelijk expliciet verwezen naar het ontmoetingscentrum. Daar is uit af te lezen dat het gericht is op een specifieke praktijksituatie. De onderzoeksresultaten zullen dan ook niet te generaliseren zijn.

Dit onderzoek is ook een kwalitatief onderzoek. Het is kwalitatief van aard omdat dit onderzoek tracht inzicht te krijgen in hoe jonge vaders hun positie beleven en hoe zij tegen het ontmoetingscentrum aankijken. Daarnaast wordt aandacht besteed tegen wat voor problemen zij aanlopen en waarover zij graag informatie willen hebben. Dat zijn allemaal subjectieve gegevens die per persoon kunnen verschillen. Dit onderzoek tracht daar inzicht in en grip op te krijgen zodat het ontmoetingscentrum daarop in kan spelen zodat zij beter passende ondersteuning kunnen bieden aan jonge vaders.

Migchelbrink (2008):

- *“De kwalitatieve onderzoeker stelt zich primair tot taak om inzicht te krijgen in hoe mensen de werkelijkheid ervaren, beleven en betekenis eraan geven. (...) Het perspectief, begrip of de interpretatie van de onderzochten staat centraal in kwalitatief onderzoek”.*

Het onderzoekstype wat wordt gehanteerd is inventariserend van aard. Dit betekent dat dit onderzoek een inventariserend onderzoek is. Naar aanleiding van de bevindingen wil zal een duidelijk beeld geschetst kunnen worden van de situatie betreffende jonge vaders zodat de onderzoeksvragen kunnen worden beantwoord.

Migchelbrink (2008) zegt het volgende over inventariserend onderzoek:

- *“Essentieel voor inventariserend onderzoek is dat je nagaat wat eraan de hand is. Je brengt de ‘huidige stand van zaken in beeld”.*

Bovenstaand citaat verwoordt beknopt de doelstelling van dit onderzoek.

4.1 Onderzoeksopzet

Dit onderzoek richt zich op de wensen en behoeften van jonge vaders ten aanzien van het Ontmoetingscentrum ‘Jonge ouders’. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat de doelgroep ‘jonge vaders’ moeilijk te bereiken zijn (zie hoofdstuk 2). Daar is bij de formulering van de onderzoeksopzet rekening mee gehouden.

Bij de start van dit onderzoek is eerst literatuuronderzoek (deskresearch) verricht voordat de oriënterende gesprekken zijn gevoerd. De literatuur die eerst globaal is bestudeerd omvat de eerder genoemde onderzoeken van Jarabee en de RNG. Daarnaast is de methodiekmap grondig bestudeerd.

Naast bestudering van de onderzoeken en de methodiekmap zal ook literatuuronderzoek verricht worden naar de systeemtheorie. Op die wijze is inzicht verkregen in de verschillende systemen waar adolescenten mee te maken hebben. Bij het opstellen van de topiclijst en de daaropvolgende enquête is daarbij rekening gehouden.

Daarnaast is voorafgaand aan de interviews literatuur over gespreksvoering bestudeerd.

Vervolgens zijn in de beginfase van dit onderzoek oriënterende gesprekken gevoerd (fieldresearch) met: twee jonge vaders, Sander van Stralen, jongerenwerker bij Sinne Welzijn Leeuwarden, Sytse Palstra, maatschappelijk werker bij Fiom Leeuwarden en tot slot Anneke Kramer-Oostra, projectleider van het Ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’ te Leeuwarden.

De medewerkers van Sinne Welzijn en het Fiom die zijn benaderd zijn eerder in aanraking geweest met jonge vaders. Zij hebben eerder jonge vaderbijeenkomsten getracht te organiseren en zijn daar nog steeds mee bezig. Tot op heden zijn die bijeenkomsten geen succes. Deze beide heren zijn betrokken bij dit onderzoek omdat zij veel kennis hebben van de jonge vaders in de regio Leeuwarden.

De hierboven genoemde personen zijn bevraagd door middel van een open interview. Hier is voor een open interview gekozen omdat er betrekkelijk weinig informatie voorhanden was betreffende de doelgroep van dit onderzoek. Informatie over de belevings- en ervaringswereld van mijn doelgroep is relevant voor dit onderzoek omdat deze kwalitatief, en dus persoonsgebonden van aard is. Die persoonsgebonden ervaringen zijn van belang voor het ontmoetingscentrum omdat zij haar ondersteuningsaanbod daarop in wil richten.

Omdat er is gekozen voor een open interview, wil dat echter niet zeggen dat er vooraf totaal geen structuur is uitgezet. De open interviews zijn gehouden naar aanleiding van een ‘topiclijst’. Die topiclijst is samengesteld naar aanleiding van de eerder geformuleerde deelvragen (zie paragraaf 3.3). Door te werken met een topiclijst tijdens het interviewen was het mogelijk zoveel mogelijk informatie over de belevingen en ervaringen van de doelgroep en de professionals te vergaren. Tevens werd daardoor ruimte gecreëerd voor het stellen van niet vooropgestelde vragen naar aanleiding van de antwoorden die werden gegeven. Dit betekende ook dat de ondervraagde ruimte kreeg zoveel mogelijk over zijn persoonlijke (subjectieve) situatie te vertellen. Voor dit onderzoek was dat van groot belang.

De keuze voor de topiclijst is tot stand gekomen door bestudering van Migchelbrink.

Migchelbrink (2008) zegt het volgende over de topiclijst:

- *“De lijst wordt gebruikt als een soort checklist om er zeker van te zijn dat alle onderwerpen aan bod komen. Het laat echter alle ruimte aan de persoonlijke opvattingen en belevingen van de ondervraagden”.*

Er is voor gekozen twee jonge vaders te bevragen. Het ontmoetingscentrum heeft 15 jonge vaders in het bestand staan tegenover 49 jonge moeders. Dit betekent dat er 34 jonge vaders zijn die niet in het bestand van het ontmoetingscentrum voorkomen.

Met bovengenoemde twee jonge vaders is een individueel gesprek gevoerd.

Naar aanleiding van de gevoerde gesprekken is een enquête opgesteld die vervolgens via de mail naar alle jonge vaders en moeders die in het bestand van het OJO staan is toegestuurd. Die enquête bevat open en gesloten vragen waarin de uitkomsten van de gehouden open interviews verwerkt zijn.

Besloten is om de jonge moeders ook een enquête te sturen om zo via de jonge moeders de jonge vaders te bereiken. De jonge moeders zijn zeer voorzichtig en integer benaderd. Dit omdat het niet ondenkbaar is dat er geen contact meer is met de vader van hun kind. Bij de enquête die naar de jonge moeders is gestuurd zat een begeleidende mail waarin werd aangegeven dat er alle begrip voor hun was wanneer zij niet wilden meewerken. Dit is belangrijk om hier te vermelden omdat hier een belangrijk ethisch aspect aan ten grondslag ligt. Het zou namelijk zeer onwenselijk zijn dat jonge moeders zich bedreigd zouden voelen door een enquête die is bestemd voor de vader van hun kind waar ze misschien niets meer mee te maken willen hebben. Mocht het als een bedreiging worden ervaren, dan zou het OJO in diskrediet kunnen worden gebracht waardoor deze jonge moeders misschien niet meer gebruik zouden willen/durven maken van het ontmoetingscentrum.

Tijdens de uitwerking van dit onderzoek is regelmatig contact geweest met de projectleider van het ontmoetingscentrum, Mevrouw Kramer-Oostra, om de bevindingen van dit onderzoek terug te koppelen. Doel daarvan was kwaliteitsbewaking en ervoor zorgen dat de vooropgestelde doelen werden nagestreefd.

4.2 Onderzoeksmethode

De uitkomsten van dit onderzoek zijn tot stand gekomen door het toepassen van fieldresearch en deskresearch. In de voorgaande hoofdstukken is dat al enigszins inhoudelijk aan bod gekomen. Voor de volledigheid beschrijf ik hieronder afzonderlijk van elkaar wat er gedaan is aan fieldresearch en wat er gedaan is aan deskresearch.

Fieldresearch

Voor de fieldresearch heb ik drie professionals en twee jonge vaders geïnterviewd middels een open interview. De interviews heb ik gehouden met behulp van een topiclijst. Op die wijze ontstond de gelegenheid de dataverzameling zo zuiver mogelijk te houden omdat de respondenten zelf invulling konden geven. Doel van dit onderzoek is ook het verzamelen van subjectieve informatie zodat het OJO passend richting kan geven aan het ondersteuningsaanbod. Naar aanleiding van die interviews is een enquête opgesteld die naar het gehele bestand van het OJO is gestuurd. Doel van dit fieldresearch: het vergaren van zoveel mogelijk persoonlijke ervaringen van professionals en jonge vaders zodat de wensen en behoeften van jonge vaders duidelijk worden.

Deskresearch

Het deskresearch richt zich op het onderzoeken en analyseren van bestaande informatie. Voordat het werkplan werd opgesteld is uitvoerig vooronderzoek verricht. Bestaande onderzoeken naar jonge vaders zijn zorgvuldig doorgenomen om inzicht te krijgen in de doelgroep en de nodige voorkennis te vergaren.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het fieldresearch zijn reeds geraadpleegde onderzoeken uitgediept. Daarnaast is er literatuur bestudeerd betreffende: onderzoeksmethodologie, systeemtheorie, empowerment en de presentiebenadering. Naast de traditionele literatuur zijn ook diverse sites geraadpleegd. Een site die veelvuldig is geraadpleegd ten behoeve van dit onderzoek is *infoportaal*.

Micro-, meso- en macroniveau

De centrale vraagstelling heeft betrekking tot alle niveaus binnen het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'. Hieronder staat beschreven wat voor betrekking de centrale vraagstelling heeft tot ieder niveau.

Microniveau:

Het microniveau richt zich primair op de wensen en behoeften of ondersteuningsvragen van de jonge vaders en hoe werknemers hier op in kunnen spelen. De ondersteuningsvragen hebben veelal betrekking op vragen rond huisvesting, financiën en opvoeden. Het directe contact met de jonge vaders staat hier centraal.

Mesoniveau:

Het mesoniveau heeft betrekking op het geven van invulling aan de bijeenkomsten van de jonge vaders. Hamvraag hierbij is hoe het ontmoetingscentrum adequaat kan inspelen op de wensen en behoeften van jonge vaders zodat de kans op school- maatschappelijke uitval gereduceerd wordt.

Macroniveau:

Het macroniveau is van toepassing op de maatschappelijke positionering van de jonge vader. Belangrijke aspecten hierbij zijn het bevorderen van het starten of het continueren van een opleiding zodat een startkwalificatie behaald kan worden en het vergroten van het systeem van de jonge vader zodat de kans verkleind wordt dat er een beroep moet worden gedaan op geïndiceerde zorg. Vergroting van het systeem zorgt dat er een sociaal vangnet wordt opgebouwd dat ondersteuning kan bieden in tijden van nood. Hiermee wordt tevens de zelfredzaamheid van de jonge vader bevorderd en het vergroot de maatschappelijke participatie.

5. Databronnen en dataverzamelingstechnieken

In hoofdstuk 5.1 staat beschreven wat voor databronnen zijn geraadpleegd voor het verzamelen van gegevens. De databronnen die zijn geraadpleegd zijn zeer zorgvuldig uitgekozen omdat het verzamelen van de gegevens de kern is van onderzoek. In hoofdstuk 5.2 komen de gehanteerde dataverzamelingstechnieken aan bod.

5.1 Databronnen

Om data te verzamelen ten behoeve van dit onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende databronnen:

- Individuele personen
- Mediaproducten
- Literatuur
- Databanken & registratiesystemen

5.1.1. Individuele personen

Een van de belangrijkste databronnen die zijn geraadpleegd zijn individuele personen. Zeven jonge vaders waren bereid deel te nemen aan dit onderzoek, waarvan twee zijn geïnterviewd en vijf zijn geënquêteerd. Naast de zeven respondenten heb ik drie sleutelfiguren geïnterviewd ten behoeve van de dataverzameling. De drie sleutelfiguren hebben allemaal te maken met jonge vaders en zijn zeer deskundig op dat gebied.

Die sleutelfiguren zijn:

- Anneke Kramer-Oostra. Medeoprichter van het OJO en sleutelfiguur in mijn onderzoek omdat zij veel expertise heeft op het gebied van jonge ouders, specifiek jonge vaders.
- Sander van Stralen. Jongerenwerker bij Sinne Welzijn en sleutelfiguur in mijn onderzoek. Sander van Stralen heeft geëxperimenteerd met het opzetten van bijeenkomsten voor jonge vaders en heeft daarnaast veel contacten met jonge vaders op straat. De jonge vadergroep is bij Sinne niet van de grond gekomen. Hij is nu in samenwerking met het OJO bezig een jonge vadergroep op te starten.
- Sytse Palstra. Maatschappelijk werker bij het FIOM. Sytse Palstra is een sleutelfiguur in mijn onderzoek. Hij heeft in samenwerking met Sander van Stralen een jonge vadergroep proberen op te zetten in 2008. Na anderhalf jaar is daar de stekker uitgetrokken.

De drie bovenstaande sleutelfiguren zijn benaderd en bevraagd middels een interview. Sander van Stralen en Sytse Palstra zijn belangrijke sleutelfiguren voor dit onderzoek omdat zij veel ervaring hebben opgedaan met jonge vaders. Met het oog op de doelstellingen van dit onderzoek is hun expertise betreffende jonge vaders zeer waardevol voor dit onderzoek.

5.1.2 Mediaproducten

De tweede databron waarvan ik gebruik heb gemaakt betreft mediaproducten. Hierbij valt te denken aan internet, tv (documentaires over jong ouderschap/tienerouders) en kranten. Veelvuldig heb ik gebruik gemaakt van de internetsite www.inforportaal.nl. Deze site bevat veel artikelen die zijn geschreven over jong ouderschap en over tienerouders. Veel informatie heb ik verkregen uit mediaproducten omdat overige bronnen vrijwel niet aanwezig waren.

5.1.3. Literatuur

Literatuur is een veel geraadpleegde databron. In de literatuurlijst zijn de verschillende geraadpleegde bronnen vermeld. Veel literatuur is bestudeerd over de systeemtheorie en de ontwikkelingspsychologie. Daarnaast zijn diverse onderzoeken met betrekking tot jonge vaders geraadpleegd. Helaas was er geen literatuur over de doelgroep jonge vaders voorhanden in de vorm van een boek. Daarom is veelvuldig gebruik gemaakt van eerder verrichte onderzoeken naar de doelgroep.

5.1.4. Databanken en registratiesystemen

De cijfermatige gegevens die zijn verwerkt in dit rapport komen grotendeels van elektronisch geraadpleegde databanken en registratiesystemen. Een belangrijke bron hierbij is de databank van het CBS en de databank van de RNG geweest. De cijfermatige gegevens die zijn opgenomen in dit onderzoeksrapport hebben voornamelijk betrekking op jonge moeders. Duidelijk is geworden dat jonge moeders vaker worden geregistreerd dan jonge vaders.

5.2 Dataverzamelingstechnieken

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van twee soorten dataverzamelingstechnieken. Namelijk door middel van:

- Ondervragen
- Inhoudsanalyse

5.2.1. Ondervragen

De techniek ondervragen is gehanteerd bij het interviewen van de sleutelfiguren en bij het interviewen van twee jonge vaders. De interviews hadden een open karakter waardoor het een open ondervraging was. De drie sleutelfiguren zijn geïnterviewd aan de hand van een topiclijst. Twee sleutelfiguren heb ik face tot face kunnen ondervragen. De derde sleutelfiguur wenste telefonisch te worden geïnterviewd. De twee jonge vaders heb ik ook face to face geïnterviewd. De overige vijf jonge vaders die betrokken zijn bij dit onderzoek hebben deelgenomen aan dit onderzoek door middel van een enquête. Die enquête hebben zij via de mail verkregen en ingevuld. Die enquête bevatte grotendeels gesloten vragen, maar ook een aantal open vragen. De verstrekte enquête is opgenomen in de bijlage.

Twee sleutelfiguren zijn telefonisch verzocht mee te werken aan dit onderzoek. Eén sleutelfiguur is hier persoonlijk voor benaderd.

De twee jonge vaders die zijn geïnterviewd zijn ook persoonlijk benaderd en verzocht om deel te nemen aan dit onderzoek. De overige vijf jonge vaders zijn via de mail benaderd. Twee van de vijf jonge vaders hebben de enquête gekregen via hun vriendin.

De sleutelfiguren hebben allemaal toestemming gegeven hun volledige naam te gebruiken in dit onderzoek. Alle sleutelfiguren zijn opgenomen in de bronnenlijst.

Alle jonge vaders zijn echter anoniem gebleven. Hier is opzettelijk voor gekozen. Naar aanleiding van de oriënterende gesprekken die met Anneke Kramer-Oostra zijn gevoerd, is besloten de jonge vaders anoniem te houden. Dit omdat deze doelgroep zeer moeilijk benaderbaar is. Wanneer zij dan met naam en toenaam in dit onderzoek zouden worden genoemd, zou dat de drempel om deel te nemen aan dit onderzoek alleen maar vergroten.

5.2.2. Inhoudsanalyse

De inhoudsanalyse is de tweede dataverzamelingstechniek die is gehanteerd voor het verkrijgen van gegevens uit: media, internet, tv en literatuur.

Deze dataverzamelingstechniek is ingezet om informatie te vergaren over de doelgroep en diens omgeving. Ook is de inhoudsanalyse toegepast op het bestuderen van literatuur betreft ontwikkelingspsychologie en de systeemtheorie. Die laatste is bestudeerd ter verduidelijking van het theoretische kader.

6. Data: beschrijving en analyse van de resultaten

In dit zesde hoofdstuk wordt de verworven data besproken, geanalyseerd en worden voorlopige conclusies getrokken. In paragraaf 6.1 zal aandacht worden besteed aan de systeemtheorie en de presentiebenadering in het kader van de deskresearch. De meeste deskresearch is gedaan voor het opstellen van het werkplan en is aan bod gekomen in voorgaande hoofdstukken. Bij de beantwoording van de deelvragen is ook veel deskresearch aan bod gekomen wat is verweven in de antwoorden op de deelvragen in paragraaf 6.2 – 6.9. Dit hoofdstuk is ingericht naar aanleiding van de deelvragen die reeds in hoofdstuk 3.3 staan geformuleerd. Per deelvraag worden de resultaten besproken. De data die bij iedere deelvraag is verzameld is afkomstig van zowel jonge vaders als van sleutelfiguren. De verworven data van de jonge vaders en van de sleutelfiguren worden tegen het licht gehouden zodat de data zo objectief mogelijk wordt geanalyseerd. De uitgewerkte interviews en de verstrekte enquête zijn terug te vinden in de bijlage.

Voor de volledigheid staan hieronder de deelvragen nogmaals geformuleerd:

- Hoe ziet de doelgroep eruit: Leeftijd, culturele achtergrond, aantal kinderen, relatie met de moeder, wel of geen startkwalificatie, wel of geen werk, woonsituatie → thuiswonend, op zichzelf wonend, samenwonend?
- Wat zijn de coachingsvragen van de jonge vaders?
- Wat willen de jonge vaders graag te weten komen?
- Waaraan moet het ontmoetingscentrum voldoen willen zij daar gebruik van maken?
- Op welke wijze willen de jonge vaders graag benaderd worden en welke methodiek is daarop van toepassing?
- Willen de jonge vaders graag benaderd worden door een man in plaats van door een vrouw? Zouden ze meer gebruik maken van het ontmoetingscentrum wanneer daar meer mannelijke medewerkers zijn?
- Hoe ervaren de werknemers van het ontmoetingscentrum de jonge vaders?
- Wat hebben de jonge vaders nodig om het ontmoetingscentrum te blijven bezoeken?

6.1 Deskresearch

De verrichte deskresearch die in deze paragraaf wordt beschreven is additioneel. Deze is hoofdzakelijk verricht om inzicht te verkrijgen in de werkwijze van het OJO. De deskresearch die in deze paragraaf aan bod komt is een klein deel van de deskresearch die is verricht. Het overige deskresearch is verweven in de aanleiding en relevantie van dit onderzoek en in de beantwoording van de deelvragen. Hier is voor gekozen omdat dit de transparantie en de duidelijkheid vergroot.

6.1.1. Systeemdenken

Systeemdenken is een benadering die een overzicht over het geheel wil behouden in plaats van zich te concentreren op afzonderlijke onderdelen. Ieder mens is een onderdeel van verschillende systemen zoals: gezin, vriendengroep, klas, voetbalteam, etc. Binnen het systeemdenken onderscheidt men verschillende deelsystemen die een wisselwerking met elkaar hebben. Voor het oplossingsgericht werken is een holistische kijk op een systeem vereist. Dit betekent dat niet alleen naar afzonderlijke deelsystemen kan worden gekeken, maar dat de wisselwerking tussen die deelsystemen van groot belang is. Binnen de interviews en enquêtes is veelvuldig gebruik gemaakt van het systeemdenken.

6.1.2. Presentiebenadering

De presentiebenadering houdt in dat je er als hulpverlener/begeleider bent voor de ander. Alles draait binnen deze benadering om de relatie in stand te houden. Daarop ligt ook de focus. Het oplossen van iemands problemen speelt bij de presentiebenadering geen hoofdrol. Dit is echter wel mogelijk. Bijvoorbeeld wanneer iemand zelf aangeeft dat graag te willen. Waardigheid en respect zijn twee belangrijke begrippen die niet los te koppelen zijn van de presentiebenadering. Tijdens dit onderzoek is dit ook de benaderingwijze geweest.

6.1.3. Huidige situatie doelgroep

Uit het onderzoek van Jarabee (2005) naar jonge vaders is naar voren gekomen dat jonge vaders een probleemgroep vormen en/of op zijn minst een risicogroep. De jonge vaders die bekend zijn in het hulpverleningscircuit hebben hun leven doorgaans niet op orde. Daarnaast blijkt dat zij vaak spanningen hebben over geld, taakverdeling in huis met hun partner, wederzijdse verwachtingen en verlangens, en de verzorging en opvoeding van het kind of de kinderen.

Daar komt bij dat hun opleidingsniveau vaak laag is. Een onderzoek van de RNG (2010) wijst dit ook uit. Uit beide onderzoeken blijkt dat het voor jonge vaders lastig is invulling te geven aan hun nieuwe rol als vader.

Jarabee (2005) heeft geconstateerd dat veel jonge vaders uit een multi-probleem gezin komen en ook risico lopen om zelf een multi-probleem gezin te worden.

Alice Hammink, coördinator van het jonge moedercentrum *Donna* (Hengelo) zegt over jonge vaders: *“Het ontbreekt de jonge vaders vaak aan een goed toekomstperspectief. (...) De jonge vaders zijn zelf nog volop in ontwikkeling, maar hebben ondertussen wel de verantwoording om hun kinderen te verzorgen en op te voeden.”*

Het vermoeden bestaat dat deze problemen ook in de regio Leeuwarden spelen bij jonge vaders. In de volgende paragrafen worden de bevindingen van dit onderzoek gepresenteerd door middel van beantwoording van de vooropgestelde deelvragen.

6.2 De doelgroep

De opgestelde deelvraag betreffende de doelgroep ‘jonge vaders’ is als volgt geformuleerd:

- **Hoe ziet de doelgroep eruit: Leeftijd, culturele achtergrond, religie, aantal kinderen, relatie met de moeder, wel of geen startkwalificatie, wel of geen werk, woonsituatie → thuiswonend, op zichzelf wonend, samenwonend?**

6.2.1. Leeftijd

De leeftijden van de respondenten zijn zeer divers. De jongste respondent is 16 jaar oud. De oudste respondent die bezoeker is van het ontmoetingscentrum is 29 jaar oud.

Sander van Stralen herkent deze leeftijden. De jongste vader die hij heeft ontmoet op een jonge vaderbijeenkomst was 16 jaar en de oudste was 26 jaar.

Anneke Kramer-Oostra herkent deze leeftijden ook:

- *“De meeste jonge vaders die het ontmoetingscentrum bezoeken zijn rond de 20 jaar oud (...) het is een zeer heterogene groep”.*

6.2.2. Culturele achtergrond

De doelgroep jonge vaders is zeer divers. De jonge vaders die zijn geïnterviewd en die enquêtes hebben ingevuld hebben verschillende culturele achtergronden. Hier een resumé van de geboortelanden van de respondenten:

- Angola
- Colombia
- Duitsland
- Nederland
- Suriname

6.2.3. Aantal kinderen

Zes van de zeven respondenten hebben één kind in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. Eén jonge vader (29 jaar) heeft echter zes kinderen waarvan de jongste 3 jaar is en de oudste 8 jaar is. Deze jonge vader heeft dan ook bewust voor kinderen gekozen. Van de overige zes jonge vaders zijn vijf ongepland vader geworden.

Dit betekent dat twee jonge vaders bewust voor het vaderschap hebben gekozen.

Het grootste deel van de jonge vaders is onbewust en ongepland vader geworden en heeft één kind.

6.2.4. Relatie met de moeder

Zes van de zeven respondenten hebben een relatie met de moeder van hun kinderen. Eén van de zeven jonge vaders ligt in scheiding met de moeder van zijn kind. Deze jonge vader geeft echter wel aan dat hij ontzettend blij is met zijn kind en dat hij nog een goed contact heeft met de moeder van zijn kind. Hij vindt het niet moeilijk dat zijn zoon maar twee weekenden in de maand ziet:

- *“Bij zijn moeder is hij in zijn vertrouwde omgeving. Daar heb ik geen problemen mee. Het lijkt mij het beste voor mijn zoon. Hij is daar opgegroeid”.*

6.2.5. Woonsituatie

Vijf jonge vader zijn samenwonend met de moeder van hun kind. Eén jonge vader woont bij zijn ouders en één jonge vader woont zelfstandig.

Van de vijf jonge vaders die samenwonend zijn, heeft één jonge vader een geregistreerd partnerschap met de moeder van zijn kinderen. Een andere jonge vader geeft aan dat hij zeer binnenkort gaat trouwen met de moeder van zijn kind.

6.2.6. Educatie en werk

Er zijn twee jonge vaders die geen middelbareschooldiploma hebben. Eén van die jonge vaders is afkomstig uit Colombia en is sinds 2006 woonachtig in Nederland. Hij is een politieke vluchteling. Deze jonge vader is niet in het bezit van een middelbareschooldiploma, maar kon dat ook niet in Nederland behalen. Tevens heeft deze jonge vader geen werk. De andere jonge vader is een autochtoon die heeft aangegeven tussen de 16 en de 20 jaar oud te zijn. Hij heeft wel een MBO niveau 2 opleiding gehaald.

De meeste jonge vaders zijn bezig een startkwalificatie te behalen of hebben die al behaald. Er is maar één jonge vader die geen werk heeft en niet bezig is met een opleiding om een startkwalificatie te halen. De overige jonge vaders zijn óf aan het werk, omdat ze al een opleiding hebben afgerond, óf zijn bezig met een beroepsopleiding.

Hieronder staat in het schema weergegeven wat voor opleiding de jonge vaders volgen en/of hebben behaald en of ze wel of geen baan hebben.

	Middelbare schooldiploma	Beroepsopleiding	Werk
Jonge vader 1	Nee, geen diploma (afkomst: Colombia)	Ja, MBO niveau 1 diploma gehaald.	Geen werk.
Jonge vader 2	Ja, VMBO diploma behaald.	Nee.	Ja, werkt 16 uur per week bij een re-integratiebedrijf.
Jonge vader 3	Ja, VMBO diploma behaald.	Ja, MBO niveau 4 diploma gehaald. Volgt nu een HBO opleiding.	Geen werk.
Jonge vader 4	<i>(Niet ingevuld op de enquête)</i>	Ja, volgt een MBO niveau 1 opleiding.	Ja, werkt 21 – 30 uur per week.
Jonge vader 5	Ja, VBO diploma	Ja, volgt een MBO niveau 4 opleiding.	Nee
Jonge vader 6	Ja, het Duitse Abitur, qualificatie voor Hogeschool en Universiteit. (afkomst: Duitsland)	Ja, HBO diploma gehaald.	Ja, werkt 31 – 40 uur per week.
Jonge vader 7	Nee, geen diploma.	Ja, MBO niveau 2 diploma gehaald.	Ja, werkt 11 – 20 uur per week.

6.2.7. Conclusie

De doelgroep jonge vaders is zeer divers. De jonge vaders die zijn geïnterviewd of geënquêteerd hebben ook verscheidene culturele achtergronden. Het is dus een zeer heterogene doelgroep. Alle jonge vaders hebben hun verantwoordelijkheid genomen wanneer het op het vaderschap aankomt. Ze hebben allemaal hun kind erkend en gaan de opvoeding niet uit de weg. Dit is opvallend gezien de publieke opinie op “tienervaders”.

Anneke Kramer-Oostra zegt het volgende daarover:

- *“Ik heb het gevoel dat de maatschappij de jonge vaders als daders ziet en als onverantwoordelijke personen. Dat zijn opmerkingen die ik te horen krijg wanneer ik mensen vertel dat ik met “tienerouders” werk”.*

Sander van Stralen sluit zich hierbij aan:

- *“De maatschappij neemt een beschermende rol in ten opzichte van de moeder en ziet de jonge vaders meer als daders”.*

De maatschappij neemt jonge vaders blijkbaar kritisch onder de loep. De jonge vaders die hebben deelgenomen aan dit onderzoek spreken die stigmatiserende blik echter tegen. Van de zeven jonge vaders zijn er zes die actief bezig zijn met hun toekomst: ze volgen een opleiding of ze werken. Daar komt bij dat alle jonge vaders actief betrokken zijn bij de opvoeding van hun kind.

6.3 Coachingsvragen

De opgestelde deelvraag betreffende de coachingsvragen van de jonge vaders is als volgt geformuleerd:

- **Wat zijn de coachingsvragen van de jonge vaders?**

Om antwoord te krijgen op deze deelvraag zijn een aantal vragen aan de jonge vaders gesteld. Daarnaast is deze deelvraag ook voorgelegd aan de sleutelfiguren die betrokkenheid hebben bij dit onderzoek. De hierboven genoemde opgestelde deelvraag is te direct om zo voor te leggen aan de doelgroep. Daarom is er voor gekozen deze vragen uit te splitsen in concrete vragen. Daar zijn de volgende vragen uit voortgekomen:

- Heb je vragen over jouw rechten en plichten als (jonge) vader?
- Heb je vragen over zaken die te maken hebben met wonen?
- Heb je vragen over zaken die te maken hebben met werk?
- Heb je vragen over zaken die te maken hebben met de opvoeding van jouw kind?
- Heb je vragen over zaken die te maken hebben met geld?
- Heb je vragen over het volgen of hervatten van een opleiding?

Deze vragen konden worden beantwoord met *ja* of *nee*. Tot slot hadden de respondenten de mogelijkheid zelf aan te geven of ze vragen hadden met betrekking tot andere zaken dan die aan de orde kwamen in eerder gestelde vragen.

6.3.1. Antwoorden jonge vaders

De onderwerpen waar de geënquêteerde jonge vaders graag informatie over zouden willen hebben zijn:

- Rechten en plichten → 1 jonge vader
- Geld → 2 jonge vaders
- Hervatten opleiding → 1 jonge vader

De twee hoopopgeleide jonge vaders, één is bezig met een HBO studie, de ander heeft al een diploma, hebben geen behoefte aan informatie over bovengenoemde zaken.

De jonge vaders die wel behoefte hebben aan specifieke informatie zitten allemaal nog op school en volgen een MBO opleiding.

Bovenstaande vragen heb ik ook voorgelegd aan de geïnterviewde respondenten. Opvallend was dat de geïnterviewde jonge vaders beide aangaven geen behoefte te hebben aan informatie met betrekking tot zaken over rechten en plichten, wonen, werk, etc. Echter, één van deze jonge vaders is nog niet in het bezit van een startkwalificatie, is niet schoolgaand en heeft geen werk. De andere geïnterviewde jonge vader is ook niet in het bezit van een startkwalificatie en zit in een re-integratietraject. Toch hebben zij geen vragen over het vinden van werk of het volgen van een opleiding.

6.3.2. Visie sleutelfiguren

Anneke Kramer-Oostra zegt daar het volgende over:

- *“De meeste expliciete vragen die ik tot nog toe heb gekregen hadden bijna allemaal betrekking tot financiën en erkenning, rechten en plichten. Impliciet hebben veel jonge vaders vragen over de opvoeding”.*

Uit het interview met Anneke Kramer-Oostra blijkt dat zij de ervaring heeft dat jonge vaders wel vaak coachingsvragen hebben maar dat zij die niet goed kunnen expliciteren:

- *“(…) daar kom je pas achter naar aanleiding van de gesprekken die je met ze voert. Bij deze groep krijg ik wel de indruk dat ze niet in staat zijn hun vragen goed te formuleren”.*

Belangrijk hierbij te weten is dat de meeste jonge vaders die het OJO bezoeken een MBO opleiding volgen en (nog) niet in het bezit zijn van een startkwalificatie.

Sytse Palstra van het Fiom zegt dat de meeste jonge vaders die hij heeft ontmoet behoefte hadden aan gerichte informatie met betrekking tot huisvesting, financiën, erkenning en gezag.

Sander van Stralen heeft dezelfde ervaring met jonge vaders:

- *“Tijdens de bijeenkomsten die wij hebben georganiseerd vonden veel jonge vaders erkenning en gezag een belangrijk thema. Daarnaast waren schoonouders een veelbesproken onderwerp. Meestal was de verhouding tussen schoonouders en jonge vader niet goed. De jonge vaders ervoeren schoonouders als een blok aan hun been die zich zeer belerend opstelden”.*

Anneke Kramer-Oostra noch Sytse Palstra rept over schoonouders in hun contacten met jonge vaders. Wel hebben zij alle drie dezelfde ervaring met jonge vaders wanneer het de onderwerpen erkenning en gezag en financiën betreft.

6.3.2. Conclusie

Het lijkt erop dat veel jonge vaders wel met bepaalde coachingsvragen rondlopen zonder dat zij zich hier misschien bewust van zijn. Dit is duidelijk naar voren gekomen uit het interview met Anneke Kramer-Oostra en Sander van Stralen. Zij geven beide aan dat veel jonge vaders impliciete coachingsvragen hebben maar dit niet als zodanig aangeven. Dit komt duidelijk naar voren uit de interviews van de twee respondenten. De twee geïnterviewde jonge vaders gaven in het interview aan dat zij geen expliciete coachingsvragen hadden en ook geen behoefte hadden aan informatie over wat voor onderwerp dan ook. Echter, beiden zijn zij niet in het bezit van een startkwalificatie en één van hen tweeën heeft geen werk. Degene die wel werk heeft, werkt in het kader van een re-integratietraject. Dit duidt erop dat zij wel impliciete coachingsvragen hebben uitgaande van de verwachtingen die de maatschappij ten opzichte van ieder individu heeft.

Uit de ervaringen van de geïnterviewde sleutelfiguren blijkt ook dat er veel meer jonge vaders zijn die rondlopen met impliciete hulpvragen. Dit gaat dan om een specifieke groep jonge vaders. Uit de enquêtes is gebleken dat de hoger opgeleide jonge vaders geen behoefte hebben aan informatie.

De coachingsvragen van de jonge vaders hebben dus te maken met het opleidingsniveau van de jonge vaders. De geïnterviewde jonge vaders hebben aangegeven behoefte te hebben aan informatie met betrekking tot:

- rechten en plichten
- geld en
- het hervatten van een opleiding.

Echter, volgens de sleutelfiguren zijn er veel jonge vaders die rondlopen met impliciete coachingsvragen en zijn zij niet bij machte deze vragen te expliciteren.

6.4 Informatie

De opgestelde deelvraag betreffende hetgeen de jonge vaders graag te weten zouden willen komen, luidt als volgt:

- **Wat willen jonge vaders graag te weten komen?**

Middels een open vraag konden jonge vaders hier een antwoord op geven. De open vraag die is gesteld in de enquête is als volgt geformuleerd:

- *Heb je vragen over zaken die hiervoor niet genoemd zijn? Noteer die vragen dan hier.*

6.4.1. Antwoorden jonge vaders

Vier jonge vaders hebben de enquête digitaal ingevuld. Eén jonge vader heeft de enquête handmatig ingevuld. Vier van de vijf jonge vaders heeft invulling gegeven aan deze vraag. Eén jonge vaders heeft deze vraag louter beantwoord met *nee*. Het niet invullen van open vragen is overigens bij bijna alle open vragen het geval.

De twee geïnterviewde respondenten hebben wel antwoord gegeven op deze vraag. Eén jonge vader geeft aan dat hij nu niet dringend behoefte heeft aan bepaalde informatie, maar dat hij die behoefte wel had toen zijn vriendin zwanger was. Hij geeft aan dat hij in het begin veel baat heeft gehad bij het OJO. Hij zegt het volgende over die periode:

- *“Ze hebben me geholpen mijn leven op orde te brengen. Toen ik hoorde dat mijn vriendin zwanger was, raakte ik in paniek. Ik dacht dat ik met alles moest stoppen. (...) Het ontmoetingscentrum heeft mij geholpen beslissingen te nemen”.*

Op dit moment heeft hij geen behoefte aan specifieke informatie. Hij zegt dat alles goed gaat met zijn zoon en dus geen behoefte aan informatie heeft. Wel zegt hij het prettig te vinden zo nu en dan langs te komen voor de gezelligheid.

De andere jonge vader die is geïnterviewd zegt dat hij niets te weten hoeft te komen. Hij zegt alles te weten wat hij moet weten.

De sleutelfiguren gaven op deze deelvraag dezelfde antwoorden als bij de voorgaande vraag met betrekking tot de coachingsvragen van de jonge vaders.

6.4.2. Conclusie

Doordat de geënquêteerde jonge vaders niet de moeite hebben genomen de gestelde open vraag te beantwoorden is het eigenlijk onmogelijk een conclusie aan deze deelvraag te verbinden. De geïnterviewde sleutelfiguren gaven dezelfde antwoorden als op de voorgaande deelvraag die betrekking had op de coachingsvragen van jonge vaders.

Zij gaven aan te denken dat jonge vaders voornamelijk informatie willen hebben met betrekking tot: erkenning en gezag, rechten en plichten en huisvesting en financiën. Daarbij gaven de sleutelfiguren aan dat deze jonge vaders weer uit beeld verdwijnen wanneer zij de beoogde informatie tot zich hebben genomen. Die jonge vaders bezoeken een bijeenkomst of instelling eenmalig om de specifieke informatie te vergaren en hebben, volgens de sleutelfiguren, ook geen behoefte aan persoonlijk contact.

6.5 Ontmoetingscentrum en jonge vaders

De opgestelde deelvraag betreffende de wensen en behoeften van jonge vaders ten aanzien van het ontmoetingscentrum ‘Jonge Ouders’ luidt als volgt:

- **Waarom moet het ontmoetingscentrum voldoen willen jonge vaders daar gebruik van maken?**

Deze deelvraag is in de enquête opgesplitst in een aantal vragen. Voordat de belangrijkste open vragen voor het beantwoorden van deze deelvraag aan de orde komen in de enquête, hebben de jonge vaders eerst een vraag gekregen over of zij behoefte zouden hebben aan een organisatie die hen op een vrijblijvende manier helpt hun vragen te beantwoorden. De belangrijkste vragen die vervolgens in de enquête zijn gesteld betreffen twee open vragen. Die vragen luiden:

- *Waarom zou zo 'n organisatie in jouw ogen moeten voldoen? en*
- *Wat zou voor jou een reden kunnen zijn om zo 'n organisatie te bezoeken?*

Helaas hebben niet alle geënquêteerden deze open vragen beantwoord.

6.5.1. Antwoorden jonge vaders

Twee jonge vaders hebben in de enquête aangegeven dat zij geen behoefte hebben aan een organisatie die hen vrijblijvend van informatie kan voorzien. Eén van hen beantwoordt de twee open vragen dan ook niet. De ander geeft echter wel aan wat voor hem een reden zou zijn om wel gebruik te maken van een dergelijke organisatie:

- *“Als ik bijvoorbeeld geen hulp van een ander zou hebben. Bijvoorbeeld een vader of moeder”.*

De overige drie geënquêteerden geven aan wel behoefte te hebben aan een dergelijke organisatie. Van die drie hebben twee jonge vaders bovenstaande open vragen beantwoord.

Zij zeggen daarover:

- *“De organisatie moet de kennis hebben of op kunnen zoeken die bij al de vragen past waarmee ik daar terecht kom. Dat betekent dus netwerken en divers personeel”.*

Deze jonge vader is in het bezit van een hbo diploma en geeft later in de enquête aan dat hij alleen in aanraking met een dergelijke organisatie zou komen wanneer hij vragen zou hebben, uit interesse of om eventueel zelf mee te helpen.

De andere jonge vader zegt het volgende over wat een dergelijke organisatie in zijn ogen zou moeten bieden:

- *“Een informatiepunt voor vaders met problemen t.a.v. kinderen en de omgangsregeling als het kind niet meer bij de vader woont of andersom. Maar ook een juridische kracht die gelijk kan inschatten hoe de situatie ervoor staat. (...)”.*

Daarnaast geeft deze vader aan dat hij ook behoefte zou hebben aan psychische ondersteuning. Dit omdat hij vindt dat er bij een voogdijzaak veel emoties komen kijken wanneer een vader zijn kind niet mag zien.

Hij zegt ook dat als een dergelijke organisatie zou bestaan, hij die zou bezoeken voor juridische zaken en mentale ondersteuning.

De twee geïnterviewde jonge vaders gaven beide aan dat zij wel behoefte zouden hebben aan contact met andere jonge vaders.

Eén van hen zegt daarover:

- *“Ik zou graag ervaringen uit willen wisselen met jonge vaders. Ik ben wel benieuwd hoe andere jonge vaders het vaderschap ervaren en hoe zij ermee omgaan. Het lijkt mij gewoon leuk om contact te hebben met andere jonge vaders”.*

De andere jonge vader geeft ook aan dat hij het wel interessant zou vinden om met andere jonge vaders in contact te komen en om te horen hoe zij met het vaderschap omgaan.

- *“Het lijkt me leuk om te horen hoe anderen dat aanpakken”.*

Opvallend is dat ook drie van de vijf geënquêteerden aangeeft te willen deelnemen aan bijeenkomsten speciaal voor jonge vaders wanneer die zouden worden aangeboden. Eén jonge vader geeft aan niet te weten of hij dit zou willen en één geeft aan daar geen behoefte aan te hebben.

6.5.2. Visie sleutelfiguren

De antwoorden van de sleutelfiguren zijn zeer uiteenlopend. Anneke Kramer-Oostra denkt dat het volgende nodig is om jonge vaders te betrekken bij het ontmoetingscentrum:

- *“Jonge vaders moeten iets kunnen halen op het ontmoetingscentrum. In de vorm van voedsel. Bijvoorbeeld een pizza. Ook kunnen activiteiten in de vorm van gezelschapsspellen daar een rol bij spelen. Bijvoorbeeld: poolen, karten, darten, etc.”.*

Sander van Stralen sluit zich daar deels bij aan. Hij denkt ook aan activiteiten maar zegt dat bepaalde activiteiten in ieder geval voorhanden moeten zijn. Zoals een voetbaltafel of een tafeltennistafel. Daarnaast zegt hij het belangrijk te vinden dat het centrum langer open is. Hij denkt dat het centrum open zou moeten zijn van 9:00 uur tot 21:00 uur. Tot slot geeft hij aan dat de sfeer van belang is:

- *“(…) waar je als jonge vader gewoon even langs kunt gaan om een bakje koffie te halen en om een praatje te maken zonder dat er over problemen gesproken moet worden”.*

Sytse Palstra heeft een andere visie hierop. Hij stelt dat er duidelijke regels moeten zijn. Veel waarde hecht hij aan de eigen verantwoordelijkheid van de jonge vaders.

- *“Jonge vaders moeten zelf met thema’s aankomen. Het initiatief moet bij de jonge vaders liggen”.*

6.5.3. Conclusie

Het lijkt erop dat het ontmoetingscentrum van verschillende markten thuis moet zijn. Jonge vaders hebben behoefte aan inhoudelijke informatie op verschillende vlakken. Bij voorgaande deelvragen is dit al aan bod gekomen.

Daarnaast geeft het grootste deel van de respondenten aan behoefte te hebben aan contacten met andere jonge vaders zodat zij ervaringen uit kunnen wisselen.

Anneke Kramer-Oostra sluit daarop aan door middel van activiteiten te noemen. Sander van Stralen geeft ook aan dat het belangrijk is dat het ontmoetingscentrum ook een plaats moet zijn waar niet alleen maar over problemen moet worden gesproken. Gezelligheid speelt hierbij volgens hem een belangrijke rol.

Sytse Palstra heeft daar echter een andere visie op. Hij doet meer een beroep op de intrinsieke motivatie van de jonge vaders en zegt dat jonge vaders zelf met ideeën moeten komen.

Gezien de achtergrond van veel jonge vaders moeten vraagtekens worden gezet bij die aanpak. Veelal is het zo dat jonge vaders met een lager opleidingsniveau in de hulpverlening terecht komen omdat er vaak sprake is van meervoudige problematiek. Nu hoeft het niet zo te zijn dat ze in aanraking komen met de hulpverlening omdat zij jonge vader zijn. Echter, het vaderschap kan wel extra problemen opleveren waardoor men in aanraking komt met de hulpverlening. Het ontmoetingscentrum wil graag het voorportaal zijn van hulpverleningsinstellingen die ervoor zorgt dat jonge ouders niet in de geïndiceerde zorg terecht komen. Dat in ogenschouw genomen lijkt de aanpak van Anneke Kramer-Oostra en Sander van Stralen meer gewenst.

Eén geïnterviewde jonge vader heeft dat ook letterlijk aangegeven. Hij zei het volgende:

- *“Ik hoef toch niet alleen op het OJO te komen als ik problemen heb. Is ook gewoon gezellig om even langs te gaan. Toen ik jarig was heb ik ook taart gebracht. (...) Maar ik hoef niet iedere week langs te komen”.*

In bovenstaand citaat ligt de conclusie van deze deelvraag, naar aanleiding van de interviews en de enquêtes, besloten. Het ontmoetingscentrum moet een vrijblijvende instelling zijn waar voldoende inhoudelijke kennis aanwezig, waar jonge vaders terecht kunnen met persoonlijke problemen, maar waar ook voldoende ruimte is voor gezelligheid en een onderhoudend gesprek. Het komt erop neer dat het OJO van alle markten thuis moet zijn.

6.6 Benaderingswijze

De opgestelde deelvraag betreffende de benaderingswijze van jonge vaders luidt als volgt:

- **Op welke wijze willen de jonge vaders graag benaderd worden en welke methodiek is daarop van toepassing?**

In de enquête is de jonge vaders gevraagd of ze graag benaderd zouden willen worden en via welke weg.

6.6.1 Antwoorden jonge vaders

Twee van de vijf geënquêteerden geven aan dat ze niet door een dergelijke organisatie benaderd willen worden. Eén van die twee is een jonge vader die op het hbo zit. De andere jonge vader heeft er geen behoefte aan om benaderd te worden, maar zou wel deel willen nemen aan bijeenkomsten speciaal voor jonge vaders.

De overige geënquêteerde en geïnterviewde jonge vaders geven aan te willen worden benaderd via:

- De post
- Via de mail
- Telefonisch (sms of bellen)

De jonge vaders vinden het belangrijk dat ze op een vrijblijvende manier worden benaderd. Tijdens de interviews is dit expliciet genoemd door beide jonge vaders.

Eén van de twee geïnterviewde jonge vaders zegt het zeer plezierig te vinden dat het OJO een luisterend oor biedt. Hij vindt het contact prima zoals het is: vrijblijvend. Hij zegt daar het volgende over:

- *“Ik kan komen wanneer ik wil en niets moet. Wel kom ik als ik dat heb afgesproken. Maar het is ook geen probleem als ik een paar maanden niet kom. Ik vind het wel leuk dat ik iedere keer een uitnodiging krijg voor die bijeenkomsten”.*

De andere jonge vader geeft ook aan dat hij het prettig vindt te kunnen komen wanneer hem dat uitkomt. Wel zegt deze jonge vader het te betreuren dat de opkomst dan nihil is. Dit heeft hij ervaren bij Sinne Welzijn. Hij zegt het volgende daarover:

- *“Ik zou wel naar alle bijeenkomsten komen, maar de eetbijeenkomsten die ik bij Sinne heb meegemaakt werden het best bezocht. Bij de andere bijeenkomsten was er meestal geen of weinig opkomst”.*

6.6.2 Visie sleutelfiguren

Anneke Kramer-Oostra zegt het volgende over hoe de jonge vaders te benaderen:

- *“Via de sociale media: sms, twitter, hyves facebook, etc. Ik merk dat je snel een reactie krijgt wanneer je smsjes naar jonge ouders verstuurt. Daarnaast vrijblijvend benaderen. Maar je moet er wel achteraan, anders komen ze niet. Het is belangrijk dat er geen eisen aan de jonge vaders worden gesteld. Dat werkt averechts”.*

Sander van Stralen zegt het volgende over de benaderingswijze:

- *“Jonge vaders moeten door instellingen positief benaderd worden. Bijvoorbeeld door een consultatiebureau benaderd worden zodat ze erkenning krijgen”.*

Hij vindt ook dat jonge vaders vrijblijvend moeten worden benaderd, maar dat je ze wel kunt aanspreken op gemaakte afspraken:

- *“Wanneer jonge ouders zich hebben opgegeven kun je ze daarop aanspreken”.*

Hij denkt dat het goed is de jonge vaders daarop aan te spreken zodat het werkt als een morele verplichting waar ze zich aan moeten houden.

Sytse Palstra zegt dat lunchbijeenkomsten, zoals het OJO al doet, de uitgelezen gelegenheden zijn om jonge vaders te benaderen. Hij stelt ook dat een positieve benadering van belang is, maar dat moet echter wel face to face gebeuren. In tegenstelling tot de mening van de twee overige sleutelfiguren vindt Sytse Palstra dat jonge vaders juist niet vrijblijvend moeten worden benaderd. Hij stelt dat er juist afspraken met jonge vaders moeten worden gemaakt waar ze zich aan moeten houden.

6.6.3. Methodiek

De methodiek die hier op zijn plaats lijkt is de methodiek die reeds door het OJO wordt gehanteerd. Het OJO werkt, net als het Fiom, oplossingsgericht en maakt gebruik van systeemdenken.

Oplossingsgericht werken houdt in dat je als hulpverlener of coach doelgericht, positief en respectvol met iemand (hulpvrager) omgaat en actief op zoek gaat naar een passende oplossing voor de hulpvragen. De oplossingsgerichte methode onderscheidt zich van andere veranderbenaderingen. Traditionele veranderbenaderingen analyseren de geschiedenis van problemen. Bodien (2009)³ zegt het volgende over het oplossingsgericht werken:

- *“De oplossingsgerichte manier van werken is een respectvolle veranderbenadering die problemen onderkent om vervolgens doelen en oplossingen op een constructieve, doelgerichte en positieve manier te definiëren en te benutten wat goed werkt om die gewenste toestand stap voor stap dichterbij te brengen”.*

Systeemdenken is een benadering die een overzicht over het geheel wil behouden in plaats van zich te concentreren op afzonderlijke onderdelen. Dit is voor het werken met jonge vaders belangrijk. Ieder mens is een onderdeel van verschillende systemen zoals: gezin, vriendengroep, klas, voetbalteam, etc. Binnen het systeemdenken onderscheidt men verschillende deelsystemen die een wisselwerking met elkaar hebben.

Mouman (2010) schreef in de aanbevelingen van haar onderzoek naar jonge vaders dat zij vermoedt dat de presentiebenadering het beste aansluit bij de doelgroep ‘jonge vaders’.

³ Gwenda Schlundt Bodien is een oplossingsgerichte trainer, coach, auteur, onderzoeker en oprichter van NOAM.

Zij schreef daar het volgende over:

- *“Mijns inziens sluit de presentiebenadering prima aan bij deze doelgroep. Het belangrijkste instrument is dat ze er zijn. Daarnaast is de presentiebenadering individueel, laagdrempelig, gericht op contact, gericht op investeren in relatie”.*

6.6.4. Conclusie

De jonge vaders vinden het belangrijk dat zij op een vrijblijvende wijze worden benaderd. De jonge vaders hebben niet een eenduidige voorkeur met welke vorm ze worden benaderd: sms, bellen, post of email. Belangrijkste is dat het op een vrijblijvende wijze gebeurt.

Anneke Kramer-Oostra en Sander van Stralen hebben beide de ervaring dat het zinvol is om jonge vaders via de telefoon te benaderen. Zij stellen beide dat bellen of smsen een gunstig effect heeft op de aanwezigheid van jonge vaders tijdens bijeenkomsten.

Aangezien de jonge vaders vrijblijvend willen worden benaderd sluit de presentiebenadering daar het best bij aan. Wanneer jonge vaders dan aanwezig zijn op bijeenkomsten is de gewenste methodiek oplossingsgericht in combinatie met systeemdenken. Op die manier is er op een positieve wijze aandacht voor de jonge vader en zijn maatschappelijke positie en wordt er op een constructieve manier omgegaan met zijn situatie.

6.7 Man versus vrouw

Het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders' heeft dit jaar voor het eerst een mannelijke stagiaire aangetrokken. Dit omdat men in de veronderstelling is dat het voor bijeenkomsten voor jonge vaders beter is dat een mannelijke medewerker die bijeenkomsten begeleidt.

Daarom is aandacht besteed aan dat thema binnen de interviews en de enquêtes. Aan de jonge vaders is gevraagd of zij liever worden benaderd door een man of door een vrouw. Deze vraag is ook voorgelegd aan de betrokken sleutelfiguren.

De opgestelde deelvraag is als volgt geformuleerd:

- **Willen jonge vaders graag benaderd worden door een man in plaats van door een vrouw? Zouden ze meer gebruik maken van het ontmoetingscentrum wanneer daar meer mannelijke medewerkers zijn?**

De deelvraag bevat twee vragen. De tweede vraag heeft betrekking tot het frequentieniveau waarmee jonge vaders het OJO bezoeken.

6.7.1. Antwoorden jonge vaders

De respondenten is letterlijk gevraagd of zij liever door een man of door een vrouw zouden willen worden benaderd. Drie jonge vaders gaven aan liever door een vrouw te willen worden benaderd. De overige vier respondenten gaven aan dat het hen niets uitmaakt. De geïnterviewde respondenten gaven wel aan belang te hechten aan een plezierige persoonlijkheid. Wanneer zij degene aardig zouden vinden, zou het hen niets uitmaken of het een vrouw of een man zou betreffen.

6.7.2. Visie sleutelfiguren

De geïnterviewde sleutelfiguren denken er aanzienlijk anders over dan het grootste deel van de geïnterviewde en geënquêteerde jonge vaders. Zij denken namelijk dat het wel degelijk verschil maakt of jonge vaders door een man of door een vrouw worden begeleid.

Sytse Palstra zegt het volgende daarover:

- *“Mijn ervaring is dat het prettiger werkt wanneer jonge vaders worden begeleid door een mannelijke begeleider. Tevens kunnen zij zich identificeren met een man en niet met een vrouw. Vooral bij ‘modeling’ is het van groot belang dat zij worden begeleid door een man”.*

Anneke Kramer-Oostra zegt dat jonge vaders net zo goed door een man als door een vrouw kunnen worden benaderd:

- *“De professionals die ik heb gesproken zeggen dat ze het liefst willen worden benaderd door een man. Ik betwijfel echter of dat het geval is. Ik denk dat ze net zo goed door een vrouw kunnen worden benaderd. Volgens mij maakt het niets uit”.*

Sander van Stralen kiest de gulden middenweg en stelt dat het voor jonge vaders het best zou zijn wanneer er sprake is van een combinatie tussen een man en een vrouw. Daar voegt hij aan toe dat hij denkt dat het belangrijk is dat de man ervaringsdeskundige is.

Hij zegt daarover:

- *“Ik denk dat een combinatie belangrijk is. Er moet sowieso een man aanwezig zijn bij een jonge vaderbijeenkomst. Het is voor jonge vaders ook belangrijk dat zij kunnen praten met iemand die ervaring heeft als jonge vader”.*

Sander van Stralen brengt duidelijk een nuancering aan en stelt dat er in ieder geval een man aanwezig moet zijn die tevens ervaringsdeskundige is zodat jonge vaders zich kunnen herkennen in en identificeren met de begeleider.

6.7.3. Conclusie

Drie van de vier jonge vaders zegt liever te worden benaderd door een vrouw in plaats van door een man. Vier jonge vaders zeggen dat het hun niet uitmaakt of ze door een vrouw of door een man worden benaderd.

De twee mannelijke sleutelfiguren stellen dat er ten minste één man aanwezig moet zijn zodat jonge vaders zich kunnen identificeren met de begeleiding. Dit is legitiem, vooral wanneer het om modeling gaat. De jonge vader kan zich dan vereenzelvigen met het voorbeeld wat hij heeft aan de mannelijke begeleider. Vooral wanneer het een mannelijke begeleider betreft die zelf ervaringsdeskundige is en dus zelf ook jonge vader is of is geweest.

Echter, dit zal van de persoon afhangen. Het kan ook zo zijn dat een vrouw hetzelfde zou kunnen bereiken tijdens bijeenkomsten als een man. Dit zou onderwerp van een vervolgonderzoek kunnen zijn.

Het is echter de vraag of de jonge vaders meer gebruik zouden maken van het ontmoetingscentrum wanneer er meer mannelijke medewerkers werkzaam zouden zijn binnen het ontmoetingscentrum. Op basis van de antwoorden die de jonge vaders hebben gegeven zou geconcludeerd kunnen worden dat de aanwezigheid van mannen binnen het OJO geen verschil zou maken. Echter, dit is in dit stadium te kort door de bocht. Het OJO is nog een jonge organisatie die nog bekendheid moet vergaren bij de te bereiken doelgroep. Dit zou dan ook een goed onderwerp voor een vervolgonderzoek kunnen zijn. Op basis van de huidige gegevens is het onmogelijk een valide en betrouwbare conclusie te trekken.

6.8 Ervaringen werknemers OJO

Om een zo volledig mogelijk beeld van de doelgroep ‘jonge vaders’ te krijgen, zijn alle werknemers van het OJO gevraagd naar hun ervaringen met jonge vaders.

De daarvoor opgestelde deelvraag luidt als volgt:

- Hoe ervaren de werknemers van het ontmoetingscentrum de jonge vaders?

De beantwoording van deze deelvraag verschaft inzicht in de wijze waarop de medewerkers van het ontmoetingscentrum tegen jonge vaders aankijken en vertellen zij wat zij denken dat er moet veranderen om jonge vaders meer bij het ontmoetingscentrum te betrekken.

Voordat de uitkomsten van de vragenlijst worden besproken, is het nuttig om te weten dat het ontmoetingscentrum een leerbedrijf is. Anneke Kramer-Oostra is de projectleider van het ontmoetingscentrum en is vanaf de oprichting daarvan betrokken geweest bij de organisatie. De overige medewerkers zijn stagiaires die in het kader van hun opleiding een praktijkstage lopen. De stagiaires worden in dit onderzoek werknemer genoemd omdat zij ook als zodanig worden ingezet en in die hoedanigheid werkzaamheden verrichten.

6.8.1. Ontmoetingen jonge vaders

De werktijden van de medewerkers van het ontmoetingscentrum variëren van 24 uur tot 32 uur per week. Het aantal stageweken varieert van 10 weken tot 10 maanden, de projectleider, Anneke Kramer-Oostra uitgezonderd. Anneke Kramer-Oostra is werkzaam bij het ontmoetingscentrum sinds de oprichting daarvan in september 2009.

Anneke Kramer-Oostra heeft de meeste jonge vaders ontmoet: 17 in totaal. De twee werknemers die ongeveer 10 weken werkzaam zijn bij het ontmoetingscentrum hebben slechts 1 jonge vader ontmoet.

De werknemers die 4,5 maanden en 10 maanden werkzaam zijn bij het ontmoetingscentrum hebben respectievelijk 5 en 4 jonge vaders ontmoet.

De overige twee werknemers die 10 weken werkzaam zijn bij het ontmoetingscentrum hebben 1 en 0 jonge vaders ontmoet.

Jonge vaders bezoeken het ontmoetingscentrum niet frequent zo blijkt uit de antwoorden van de werknemers.

Anneke Kramer-Oostra zegt het volgende hierover:

- *“Mijn ervaring met de groep jonge vaders die het ontmoetingscentrum bezoeken is dat de contacten met hulpverleners vaak kortdurend zijn. Als de (coachings-) vraag is beantwoord is de jonge vader vaak weer uit beeld. (...) Jonge vaders lijkt een ‘vluchtige’ groep te zijn, die op een laagdrempelige manier zonder verplichtingen contacten met het OJO aangaan”.*

Uit bovenstaand citaat blijkt dat jonge vaders niet consequent naar het ontmoetingscentrum komen. De deelname van jonge vaders tijdens door het ontmoetingscentrum georganiseerde activiteiten lijkt groter te zijn. Bij speciale aangelegenheden zoals een kerstdiner lijken er maar jonge vaders te komen.

De meeste werknemers hebben jonge vaders dan ook ontmoet tijdens georganiseerde activiteiten. Jonge vaders komen dan ook vaak met hun geliefde, in veel gevallen de moeder van hun kind, mee.

De overige werknemers geven ook aan dat het contact dat ze hebben gehad met jonge vaders, als ze überhaupt contact hebben gehad met jonge vaders, eenmalig was. Die contacten hebben ze voornamelijk gehad tijdens het kerstdiner en wanneer er sporadisch een jonge vader op visite komt bij het ontmoetingscentrum.

6.8.2. Algemene indruk

De algemene indruk die Anneke Kramer-Oostra van de jonge vaders heeft is de volgende:

- *“Mijn algemene indruk is dat de vaders vaak betrokken mannen zijn die graag de verantwoording voor hun kindje nemen en deze ook zo voelen. Betrokken vaders die niet altijd weten hoe ze de combinatie studie, stage en vaderschap moeten volbrengen, het graag goed willen doen, maar niet altijd deze mogelijkheid hebben”.*

Anneke Kramer-Oostra zegt tevens dat jonge vaders soms wel coachingsvragen hebben en daar ook wel voor bij het ontmoetingscentrum komen. Echter, zodra zij de antwoorden op hun vragen hebben gekregen, verdwijnen ze snel uit beeld en soms komt het voor dat ze nooit weer terugkomen.

De overige werknemers zeggen geen duidelijke impressie gekregen te hebben van de jonge vaders door het ontbreken daarvan. Er is één werknemer die het ontbreken van jonge vaders ziet als een teken:

- *“Het is een doelgroep die erg moeilijk te bereiken is, het zijn voornamelijk jonge moeders die op het Ontmoetingscentrum langs komen”.*

Sander van Stralen, jongerenwerker bij Sinne Welzijn Leeuwarden, denkt hier een verklaring voor te hebben:

- *“Ik denk dat jonge vaders geen aansluiting vinden bij hun sociale netwerk en dat zij door het ontbreken van voorzieningen die speciaal gericht zijn op jonge vaders bang worden en vluchtgedrag gaan vertonen”.*

Hij stelt dat jonge vaders vluchtgedrag gaan vertonen door de negatieve klanken die de maatschappij uit tegenover jonge vaders.

Die verklaring is opvallend te noemen omdat Anneke Kramer-Oostra het tegenovergestelde beeld heeft van jonge vaders:

- *“De ervaring die ik met jonge vaders heb, is dat het vaak een zeer betrokken groep is. Ze voelen zich verantwoordelijk voor het kindje en vanuit die betrokkenheid komen ze (niet in alle situaties) bij het Ontmoetingscentrum terecht”.*

6.8.3. Binding jonge vaders

Aan alle werknemers van het ontmoetingscentrum is gevraagd hoe zij denken jonge vaders te kunnen binden aan het centrum en welke activiteiten daarbij van toepassing kunnen zijn.

Vier werknemers stellen voor pizza's, chinees of ander voedsel te nuttigen tijdens bijeenkomsten. Dit moet dan echter wel gratis gebeuren. Twee werknemers geven aan te denken dat jonge vaders meer belangstelling hebben voor jonge vader bijeenkomsten wanneer daar voor hen iets te halen valt. Zij denken dat een gratis maaltijd ook een geschikte methode is om jonge vaders bij activiteiten te betrekken.

Door de werknemers worden ook verscheidene activiteiten opgenoemd:

- *“Ik denk dat je gerichte activiteiten moet gaan doen zoals: voetballen, gamen, pizza's halen, film kijken, in de zomer barbecueën”.*
- *“Voor activiteiten denk ik aan; Karten, darten, voetballen, gamen, film kijken. Of iets met dineren, Pizza eten, chinees eten”.*

Sander van Stralen heeft verschillende jonge vader bijeenkomsten belegd bij Sinne Welzijn. De bijeenkomsten waarbij er gegeten werd was een groot succes.

- *“Jonge vaders komen wanneer er iets te halen valt. We hebben twee keer gegeten. Eén keer hebben we pizza gehaald en een keer hebben we Chinees gegeten. Dat was een groot succes”.*

Ook heeft hij geëxperimenteerd met het organiseren van een competitie op de Xbox. Dat werd door de jonge vaders als spannend ervaren, maar vanuit hulpverleningsperspectief was het verre van ideaal. Hij zegt er het volgende over:

- *“Gamen was geen succes. Er was minimale interactie tussen de jonge vaders doordat ze alleen maar oog hadden voor het videospel. Ze zijn dan alleen maar met zichzelf en hun spel bezig”.*

6.8.4 Conclusie

Wil het ontmoetingscentrum informatieve bijeenkomsten organiseren die ervoor zorgen dat jonge vaders in contact met elkaar komen zodat zij hun netwerk uit kunnen breiden, dan moeten er activiteiten worden georganiseerd waarbij het voor jonge vaders mogelijk is persoonlijke ervaringen uit te wisselen. Het organiseren van een game- of een filmavond lijkt dan ook geen goede activiteit. De activiteiten die worden georganiseerd moeten een socialer karakter hebben en de mogelijkheid tot interactie bieden.

Wanneer wij kijken naar de publieke opinie, lijkt er een discrepantie te ontstaan tussen hoe de maatschappij naar jonge vaders kijkt en de ervaringen die ondersteunende/hulpverlenende instanties hebben met de doelgroep. De jonge vaders die bekend zijn bij het OJO zijn vaders die hun kind hebben erkend en hun verantwoordelijkheid voor het vaderschap nemen. Volgens Sytse Palstra komt dit doordat men de vrouw vaak als slachtoffer beschouwt en de man ziet als dader. De maatschappij is meer gericht op jonge moeders, zo stelt hij. Hij veronderstelt dat de maatschappij de jonge vader ziet als een onverantwoordelijk persoon die het niet goed doet.

6.9 Bindmiddel

De laatste deelvraag is gericht op datgene wat de jonge vaders aan het ontmoetingscentrum zou kunnen binden. De opgestelde deelvraag is als volgt geformuleerd:

- **Wat hebben jonge vaders nodig om het ontmoetingscentrum te blijven bezoeken?**

De beantwoording van deze deelvraag is een groot deel van de uiteindelijke conclusie die in het hierop volgende hoofdstuk aan de orde zal komen.

6.9.1. Visie sleutelfiguren

Sytse Palstra denkt dat het belangrijk is dat er tijdens bijeenkomsten voor jonge vaders met thema's gewerkt gaat worden. Hij zegt dat die thema's uit de jonge vaders zelf moeten komen. Jonge vaders moeten dus zelf thema's aandragen waar zij informatie over zouden willen hebben. Sytse Palstra doet hiermee een groot beroep op de intrinsieke motivatie van jonge vaders.

Daarnaast zegt hij dat er duidelijke afspraken met jonge vaders gemaakt moeten worden. Jonge vaders kunnen dan aangesproken worden op hun verantwoordelijkheden.

Anneke Kramer-Oostra denkt dat het belangrijk is dat het van belang is dat het OJO laagdrempelig blijft voor jonge vaders. Daarnaast zegt zij dat er eerst een vaste kerngroep moet ontstaan. Zij denkt dat jonge vaders dan vanzelf naar de bijeenkomsten gaan. Zij zegt daar het volgende over:

- *“Volgens mij hebben jonge vaders een laagdrempelige instelling nodig waar een vaste kerngroep van jonge vaders komt die een leuke activiteit met elkaar ondernemen. Poolen, darten, voetballen, etc. zijn activiteiten die zich daar goed voor lenen. Een lekkere gratis maaltijd zou daar ook goed bij helpen”.*

Sander van Stralen geeft behoudend antwoord wanneer hem de vraag gesteld wordt wat jonge vaders nodig zouden hebben om het OJO te bezoeken. Hij zegt daarover het volgende:

- *“Geen idee. Daar kan ik geen antwoord op geven. Bij ons waren de bijeenkomsten alleen een succes wanneer er gegeten werd. Ze komen wanneer er iets te halen valt. Maar het is een doelgroep die snel uit beeld verdwijnt en niet komt wanneer ze geen zin hebben. Dus er is geen pijl op te trekken”.*

6.9.2. Conclusie

Afgaande op de verkregen informatie van sleutelfiguren en respondenten, hebben jonge vaders een vaste groep jonge vaders nodig waarmee zij sociale activiteiten ondernemen. Wanneer zij te maken hebben met een vaste groep jonge vaders die naar de door het OJO georganiseerde bijeenkomsten komen, bestaat de kans dat er onderling sociale controle optreedt. Jonge vaders lijken behoefte te hebben aan sociale contacten met andere jonge vaders. Door vanuit het OJO activiteiten aan te bieden die jonge vaders aanspreken, zoals eten, poolen, darten en voetballen, wordt de kans groter dat jonge vaders de bijeenkomsten bezoeken. Daarnaast willen jonge vaders graag informatie hebben over verscheidene zaken die te maken hebben met het vaderschap. Daarbij valt te denken aan informatie over financiën, huisvesting, erkenning en gezag, rechten en plichten en opvoedingsvragen. Waarschijnlijk moet het OJO eerst ook bekendheid bij jonge vaders genereren zodat meer jonge vaders daar gebruik van kunnen maken.

7. Beantwoording centrale vraagstelling

In dit hoofdstuk volgt de beantwoording op de centrale vraagstelling. Het antwoord op de centrale vraagstelling wordt gegeven in de vorm van conclusies en aanbevelingen. Die aanbevelingen worden gedaan om micro-, meso- en macroniveau.

De centrale vraag is naar aanleiding van de probleemstelling als volgt geformuleerd:

- *Op welke wijze moet het ontmoetingscentrum haar ondersteuningsaanbod inrichten zodat zij grip krijgt en grip houdt op de jonge vaders van wie de moeders van hun kind al in contact zijn met het ontmoetingscentrum?*

De deelvragen die daarbij opgesteld zijn en in hoofdstuk 6 zijn beantwoord zijn:

- Hoe ziet de doelgroep eruit?
- Wat zijn de coachingsvragen van de jonge vaders?
- Wat willen de jonge vaders graag te weten komen?
- Waaraan moet het ontmoetingscentrum voldoen willen ze daar gebruik van maken?
- Op welke wijze willen de jonge vaders graag benaderd worden en welke methodiek is daarop van toepassing?
- Willen de jonge vaders graag benaderd worden door een man i.p.v. door een vrouw?
- Hoe ervaren de werknemers van het OJO de jonge vaders?
- Wat hebben de jonge vaders nodig om het OJO te blijven bezoeken?

De conclusies en de aanbevelingen zijn op drie niveaus uitgewerkt:

Microniveau:

Het microniveau richt zich primair op de wensen en behoeften of ondersteuningsvragen van de jonge vaders en hoe werknemers hier op in kunnen spelen. De ondersteuningsvragen hebben veelal betrekking op vragen rond huisvesting, financiën en opvoeden. Het directe contact met de jonge vaders staat hier centraal.

Mesoniveau:

Het mesoniveau heeft betrekking op het geven van invulling aan de bijeenkomsten van de jonge vaders door het OJO. Hamvraag hierbij is hoe het ontmoetingscentrum adequaat kan inspelen op de wensen en behoeften van jonge vaders zodat de kans op schoolmaatschappelijke uitval gereduceerd wordt.

Macroniveau:

Het macroniveau is van toepassing op de maatschappelijke positionering van de jonge vader. Belangrijke aspecten hierbij zijn het bevorderen van het starten of het continueren van een opleiding zodat een startkwalificatie behaald kan worden en het vergroten van het systeem van de jonge vader zodat de kans verkleind wordt dat er een beroep moet worden gedaan op geïndiceerde zorg. Vergroting van het systeem zorgt dat er een sociaal vangnet wordt opgebouwd dat ondersteuning kan bieden in tijden van nood. Hiermee wordt tevens de zelfredzaamheid van de jonge vader bevorderd en het vergroot de maatschappelijke participatie.

7.1 Algemene conclusie

Het OJO zit op de juiste weg. Het OJO is een laagdrempelige organisatie voor jonge ouders en dus ook voor jonge vaders. Uit het onderzoek wat de RNG in 2010 heeft verricht komt naar voren dat hulpverleningsinstanties voor veel jonge vaders te hoogdrempelig zijn. Het ontmoetingscentrum is al laagdrempelig. Wanneer het ontmoetingscentrum jonge vaders probeert aan te trekken met leuke en ontspannen activiteiten waarbij de nadruk niet op het bieden van hulp komt te liggen, maar meer op gezelligheid, is de kans groter dat jonge vaders daar gebruik van gaan maken. Daarbij is het van belang dat de werknemers van het OJO goed naar de jonge vaders luisteren en samen met hen gaan kijken wat voor hen plezierige omgangsnormen zijn. De *presentiebenadering* sluit het best aan bij de laagdrempelige manier van benaderen.

De jonge vaders die respondent wilden zijn voor dit onderzoek voldeden niet aan het stereotype beeld wat er in de maatschappij heerst wanneer het jonge vaders oftewel “tienervaders” betreft. De respondenten van dit onderzoek zijn jonge mannen die hun kind allemaal hebben erkend en de meeste van hen zijn hard aan het werk om de toekomst voor hun gezin veilig te stellen door te werken en/of te studeren.

7.1.2. Conclusies op microniveau

1. De doelgroep jonge vaders is zeer divers. De jonge vaders die zijn geïnterviewd of geënquêteerd hebben ook verscheidene culturele achtergronden. Het is dus een zeer heterogene doelgroep. Alle jonge vaders hebben hun verantwoordelijkheid genomen wanneer het op het vaderschap aankomt. Ze hebben allemaal hun kind erkend en gaan de opvoeding niet uit de weg. Dit is opvallend gezien de publieke opinie op “tienervaders”. De maatschappij neemt jonge vaders blijkbaar kritisch onder de loep. De jonge vaders die hebben deelgenomen aan dit onderzoek spreken die stigmatiserende blik echter tegen. Van de zeven jonge vaders zijn er zes die actief bezig zijn met hun toekomst: ze volgen een opleiding of ze werken. Daar komt bij dat alle jonge vaders actief betrokken zijn bij de opvoeding van hun kind.

2. Het lijkt erop dat veel jonge vaders wel met bepaalde coachingsvragen rondlopen zonder dat zij hier misschien bewust van zijn. Dit is duidelijk naar voren gekomen uit het interview met Anneke Kramer-Oostra en Sander van Stralen. Zij geven beide aan dat veel jonge vaders impliciete coachingsvragen hebben maar dit niet als zodanig aangeven. Dit komt duidelijk naar voren uit de interviews van de twee respondenten. De twee geïnterviewde jonge vaders gaven in het interview aan dat zij geen expliciete coachingsvragen hadden en ook geen behoefte hadden aan informatie over wat voor onderwerp dan ook. Echter, beiden zijn zij niet in het bezit van een startkwalificatie en één van hen tweeën heeft geen werk. Degene die wel werk heeft, werkt in het kader van een re-integratietraject. Dit duidt erop dat zij wel impliciete coachingsvragen hebben uitgaande van de verwachtingen die de maatschappij ten opzichte van ieder individu heeft.

Uit de ervaringen van de geïnterviewde sleutelfiguren blijkt ook dat er veel meer jonge vaders zijn die rondlopen met impliciete hulpvragen. Dit gaat dan om een specifieke groep jonge vaders. Uit de enquêtes is gebleken dat de hoger opgeleide jonge vaders geen behoefte hebben aan informatie.

De coachingsvragen van de jonge vaders hebben dus te maken met het opleidingsniveau van de jonge vaders. De geïnterviewde jonge vaders hebben aangegeven behoefte te hebben aan informatie met betrekking tot:

- rechten en plichten
- geld en
- het hervatten van een opleiding.

Echter, volgens de sleutelfiguren zijn er veel jonge vaders die rondlopen met impliciete coachingsvragen en zijn zij niet bij machte deze vragen te expliciteren.

3. Doordat de geënquêteerde jonge vaders niet de moeite hebben genomen de gestelde open vraag te beantwoorden is het eigenlijk onmogelijk een conclusie aan deze deelvraag te verbinden. De geïnterviewde sleutelfiguren gaven dezelfde antwoorden als op de voorgaande deelvraag die betrekking had op de coachingsvragen van jonge vaders.

Zij gaven aan te denken dat jonge vaders voornamelijk informatie willen hebben met betrekking tot: erkenning en gezag, rechten en plichten en huisvesting en financiën. Daarbij gaven de sleutelfiguren aan dat deze jonge vaders weer uit beeld verdwijnen wanneer zij de beoogde informatie tot zich hebben genomen. Die jonge vaders bezoeken een bijeenkomst of instelling eenmalig om de specifieke informatie te vergaren en hebben, volgens de sleutelfiguren, ook geen behoefte aan persoonlijk contact.

4. Het lijkt erop dat het ontmoetingscentrum van verschillende markten thuis moet zijn. Jonge vaders hebben behoefte aan inhoudelijke informatie op verschillende vlakken. Bij voorgaande deelvragen is dit al aan bod gekomen.

Daarnaast geeft het grootste deel van de respondenten aan behoefte te hebben aan contacten met andere jonge vaders zodat zij ervaringen uit kunnen wisselen.

Anneke Kramer-Oostra sluit daarop aan door middel van activiteiten te noemen. Sander van Stralen geeft ook aan dat het belangrijk is dat het ontmoetingscentrum ook een plaats moet zijn waar niet alleen maar over problemen moet worden gesproken. Gezelligheid speelt hierbij volgens hem een belangrijke rol.

Sytse Palstra heeft daar echter een andere visie op. Hij doet meer een beroep op de intrinsieke motivatie van de jonge vaders en zegt dat jonge vaders zelf met ideeën moeten komen.

Gezien de achtergrond van veel jonge vaders moeten vraagtekens worden gezet bij die aanpak. Veelal is het zo dat jonge vaders met een lager opleidingsniveau in de hulpverlening terecht komen omdat er vaak sprake is van meervoudige problematiek. Nu hoeft het niet zo te zijn dat ze in aanraking komen met de hulpverlening omdat zij jonge vader zijn. Echter, het vaderschap kan wel extra problemen opleveren waardoor men in aanraking komt met de hulpverlening. Het ontmoetingscentrum wil graag het voorportaal zijn van hulpverleningsinstellingen die ervoor zorgt dat jonge ouders niet in de geïndiceerde zorg terecht komen. Dat in ogeschouw genomen lijkt de aanpak van Anneke Kramer-Oostra en Sander van Stralen meer gewenst.

Eén geïnterviewde jonge vader heeft dat ook letterlijk aangegeven. Hij zei het volgende:

- *“Ik hoef toch niet alleen op het OJO te komen als ik problemen heb. Is ook gewoon gezellig om even langs te gaan. Toen ik jarig was heb ik ook taart gebracht. (...) Maar ik hoef niet iedere week langs te komen”.*

In bovenstaand citaat ligt de conclusie van deze deelvraag, naar aanleiding van de interviews en de enquêtes, besloten. Het ontmoetingscentrum moet een vrijblijvende instelling zijn waar voldoende inhoudelijke kennis aanwezig, waar jonge vaders terecht kunnen met persoonlijke problemen, maar waar ook voldoende ruimte is voor gezelligheid en een onderhoudend gesprek. Het komt erop neer dat het OJO van alle markten thuis moet zijn.

5. De jonge vaders vinden het belangrijk dat zij op een vrijblijvende wijze worden benaderd. De jonge vaders hebben niet een eenduidige voorkeur met welke vorm ze worden benaderd: sms, bellen, post of email. Belangrijkste is dat het op een vrijblijvende wijze gebeurt. Anneke Kramer-Oostra en Sander van Stralen hebben beide de ervaringen dat het zinvol is om jonge vaders via de telefoon te benaderen. Zij stellen beide dat bellen of smsen een gunstig effect heeft op de aanwezigheid van jonge vaders tijdens bijeenkomsten. Aangezien de jonge vaders vrijblijvend willen worden benaderd sluit de presentiebenadering daar het best bij aan. Wanneer jonge vaders dan aanwezig zijn op bijeenkomsten is de gewenste methodiek oplossingsgericht in combinatie met systeemdenken. Op die manier is er op een positieve wijze aandacht voor de jonge vader en zijn maatschappelijke positie en wordt er op een constructieve manier omgegaan met zijn situatie.

6. Drie van de vier jonge vaders zegt liever te worden benaderd door een vrouw in plaats van door een man. Vier jonge vaders zeggen dat het hun niet uitmaakt of ze door een vrouw of door een man worden benaderd.

De twee mannelijke sleutelfiguren stellen dat er ten minste één man aanwezig moet zijn zodat jonge vaders zich kunnen identificeren met de begeleiding. Dit is legitiem, vooral wanneer het om modeling gaat.

De jonge vader kan zich dan vereenzelvigen met het voorbeeld wat hij heeft aan de mannelijke begeleider. Vooral wanneer het een mannelijke begeleider betreft die zelf ervaringsdeskundige is en dus zelf ook jonge vader is of is geweest.

Echter, dit zal van de persoon afhangen. Het kan ook zo zijn dat een vrouw hetzelfde zou kunnen bereiken tijdens bijeenkomsten als een man. Dit zou onderwerp van een vervolgonderzoek kunnen zijn.

Het is echter de vraag of de jonge vaders meer gebruik zouden maken van het ontmoetingscentrum wanneer er meer mannelijke medewerkers werkzaam zouden zijn binnen het ontmoetingscentrum. Op basis van de antwoorden die de jonge vaders hebben gegeven zou geconcludeerd kunnen worden dat de aanwezigheid van mannen binnen het OJO geen verschil zou maken. Echter, dit is in dit stadium te kort door de bocht. Het OJO is nog een jonge organisatie die nog bekendheid moet vergaren bij de te bereiken doelgroep. Dit zou dan ook een goed onderwerp voor een vervolgonderzoek kunnen zijn. Op basis van de huidige gegevens is het onmogelijk een valide en betrouwbare conclusie te trekken.

7. Wil het ontmoetingscentrum informatieve bijeenkomsten organiseren die ervoor zorgen dat jonge vaders in contact met elkaar komen zodat zij hun netwerk uit kunnen bereiden, dan moeten er activiteiten worden georganiseerd waarbij het voor jonge vaders mogelijk is persoonlijke ervaringen uit te wisselen. Het organiseren van een game- of een filmavond lijkt dan ook geen goede activiteit. De activiteiten die worden georganiseerd moeten een socialer karakter hebben en de mogelijkheid tot interactie bieden.

Wanneer wij kijken naar de publieke opinie, lijkt er een discrepantie te ontstaan tussen hoe de maatschappij naar jonge vaders kijkt en de ervaringen die ondersteunende/hulpverlenende instanties hebben met de doelgroep. De jonge vaders die bekend zijn bij het OJO zijn vaders die hun kind hebben erkend en hun verantwoordelijkheid voor het vaderschap nemen.

8. Afgaande op de verkregen informatie van sleutelfiguren en respondenten, hebben jonge vaders een vaste groep jonge vaders nodig waarmee zij sociale activiteiten ondernemen.

Wanneer zij te maken hebben met een vaste groep jonge vaders die naar de door het OJO georganiseerde bijeenkomsten komen, bestaat de kans dat er onderling sociale controle optreedt. Jonge vaders lijken behoefte te hebben aan sociale contacten met andere jonge vaders. Door vanuit het OJO activiteiten aan te bieden die jonge vaders aanspreken, zoals eten, poolen, darten en voetballen, wordt de kans groter dat jonge vaders de bijeenkomsten bezoeken. Daarnaast willen jonge vaders graag informatie hebben over verscheidene zaken die te maken hebben met het vaderschap. Daarbij valt te denken aan informatie over financiën, huisvesting, erkenning en gezag, rechten en plichten en opvoedingsvragen. Waarschijnlijk moet het OJO eerst ook bekendheid bij jonge vaders genereren zodat meer jonge vaders daar gebruik van kunnen maken.

7.1.3. Conclusie op mesoniveau

Het OJO bevindt zich op de juiste weg. De organisatie is zeer laagdrempelig en uitnodigend voor jonge vaders. Wil het OJO meer grip krijgen op jonge vaders en die grip behouden, dan is het wenselijk dat het OJO sociale en actieve activiteiten voor jonge vaders gaat organiseren. Momenteel heeft het OJO een solide samenwerkingsverband met Sinne Welzijn Leeuwarden. Dit is een breed samenwerkingsverband. Het OJO organiseert samen met een medewerker van Sinne Welzijn Leeuwarden bijeenkomsten voor jonge vaders. Op die wijze is de kans groter dat jonge vaders in contact komen met andere jonge vaders omdat de medewerkers van Sinne Welzijn jonge vaders attenderen op bijeenkomsten die door het OJO worden georganiseerd. De aanwezigheid tijdens die bijeenkomst van een bekende kan jonge vaders over de drempel helpen.

7.1.4. Conclusie op macroniveau

Naar aanleiding van de gesprekken met de sleutelfiguren is gebleken dat jonge vaders veelal gezien en benaderd worden door hun omgeving als “daders”. De jonge moeder wordt dan automatisch gezien als slachtoffer. Dit doet jonge vaders geen goed. Het zou wenselijk zijn dat jonge vaders op een positieve manier zouden worden betrokken bij de zwangerschap en op een positieve manier worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden als vader. Uit het onderzoek van de RNG (2010) komt naar voren dat veel jonge vaders wel hulp zouden kunnen gebruiken, maar dit niet willen omdat vragen van hulp een zwakgebod zou zijn. Het volgende komt in het onderzoek van de RNG (2010) naar voren:

- *“Voor veel jongens c.q. jonge vaders staat hulp vragen gelijk aan een brevet van onvermogen”.*

Een cultuurverandering zou in dit geval wenselijk zijn. Dit zou plaats kunnen vinden door campagnes die speciaal gericht zijn op jonge vaders. Wanneer een positieve draai wordt gegeven aan het jonge vaderschap, kan het mogelijk zijn het stigma te doorbreken. Jonge vaders zijn namelijk ook kwetsbaar en hebben ook vragen ten aanzien van hun nieuwe situatie en hebben behoefte aan erkenning. Een maatschappelijke kentering zou soelaas kunnen bieden. Die kentering zal echter niet bereikt worden met alleen het organiseren van bijeenkomsten specifiek voor jonge vaders. Daar is meer voor nodig. Jonge vaders zouden bijvoorbeeld meer betrokken kunnen worden bij het proces voor de geboorte van hun kind. Door bijvoorbeeld mee te gaan naar de huisarts en naar ziekenhuisbezoeken. Echter, het opzetten van bijeenkomsten van jonge vaders geeft wel aan dat er meer aandacht komt voor de jonge vader. Dit is een positieve ontwikkeling waarin het OJO een degelijke bijdrage levert. Positieve campagnes gericht op jonge vaders zouden de weg naar deze bijeenkomsten van plaveisel kunnen voorzien.

8. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden aanbevelingen gedaan die specifiek betrekking hebben op het ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders'. Daarnaast zijn er aanbevelingen die meer gericht zijn op de gemeente. Het OJO zou deze aanbevelingen voor kunnen leggen. Die aanbevelingen hebben betrekking op nader onderzoek naar de doelgroep in het kader van preventie. Dit sluit tevens aan bij de positie die het OJO inneemt: voorportaal van reguliere instellingen om ervoor te zorgen dat jonge ouders niet terecht komen in de geïndiceerde zorg.

8.1 Aanbevelingen aan het OJO

- Openingstijden uitbreiden. Het OJO openen van 9:00 uur 's ochtends tot 21:00 uur 's avonds. Op die manier wordt het OJO ook toegankelijk voor jonge vaders die schoolgaand zijn of een baan hebben.
- Activiteiten aanbieden die een sociaal karakter hebben en waarbij de nadruk **niet** op hulpverlening ligt. De activiteiten moeten een ontspannende werking hebben waarbij aandacht is voor de specifieke situatie van de jonge vader wanneer deze dat verlangt.
- De bijeenkomsten specifiek voor jonge vaders moeten 's avonds worden georganiseerd zodat deze voor meer jonge vaders toegankelijk zijn. Binnen die bijeenkomsten moet er ruimte zijn voor sociale interactie tussen vaders onderling, maar moet er ook gelegenheid zijn inhoudelijke vragen te stellen over verscheidene thema's. Thema's kunnen zijn: rechten en plichten, financiën, huisvesting, etc.
- Mannelijke medewerkers aantrekken. Jonge vaders kunnen zich dan identificeren met de begeleider. Bij voorkeur een ervaringsdeskundige: iemand die zelf op jonge leeftijd vader is geworden en aan den lijve heeft ondervonden wat dat inhoudt.
- Netwerken OJO uitbreiden en samenwerkingsverbanden leggen zodat reguliere hulpverleningsinstellingen jonge vaders doorverwijzen naar de bijeenkomsten voor jonge vaders die het OJO organiseert.
- Benader jonge vaders door middel van de presentiebenadering. Dwing jonge vaders niet door te gaan werken met bepaalde regelgeving want dan is de kans groot dat ze uit beeld verdwijnen. Delfos (2005) stelt ook dat adolescenten het nodig hebben hun mening te uiten zonder dat ze afgeknapt of naar beneden gehaald worden. Bij adolescenten werkt het averechts wanneer volwassenen zich belerend tegenover hen opstellen. De presentiebenadering sluit daarom goed aan bij de doelgroep jonge vaders.

8.2 Aanbevelingen aan reguliere zorginstellingen en gemeente

- Op een positieve manier aandacht geven aan jonge vaders. Dit kan door bijvoorbeeld presentaties te verzorgen op middelbare scholen en ROC's. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat er van die voorlichting ook een preventieve werking uit kan gaan waardoor jonge jongens en meiden zich bewust worden van het belang van anticonceptiemiddelen.
- Jonge vaders doorverwijzen naar het OJO waar zij op een laagdrempelige manier in contact kunnen komen met andere jonge vaders en waar zij terecht kunnen met hun vragen.

8.3. Vervolgonderzoeken

- Verder onderzoek naar jonge vaders in de leeftijdscategorie 15 t/m 25 jaar waarbij jonge vaders met een hoger opleidingsniveau vergeleken worden met jonge vaders met een lager opleidingsniveau. De hypothese bestaat dat jonge vaders met een hoger opleidingsniveau beter met hun nieuwe rol om kunnen gaan en meer oplossingsgericht te werk kunnen gaan. Mede doordat zij groter sociaal netwerk om zich heen hebben en dat op passende wijze weten te benutten.
- Verder onderzoek naar de wensen en behoeften van jonge vaders en hoe daar op een preventieve manier aandacht aan kan worden besteed. Het is zeer lastig jonge vaders te werven voor onderzoek. Om een gevarieerder en vollediger beeld van de doelgroep te krijgen is het wenselijk een bredere groep jonge vaders in de gemeente Leeuwarden te betrekken bij verder onderzoek dan nu het geval is. Raadzaam is om bij dat vervolgonderzoek goed naar de sociale omgeving van de jonge vader te kijken zodat duidelijk wordt wat de invloed daarvan is op de jonge vaders.

9. Discussie

Dit onderzoek had een inventariserend karakter. Het is gebaseerd op een zeer beperkte groep jonge vaders. Het was wenselijk geweest alle jonge vaders uit het bestand van het OJO te interviewen. Door het ontbreken van tijd en mankracht was dat niet mogelijk. Om die reden zijn er ook enquêtes verstrekt aan een grote groep jonge vaders en een grote groep jonge moeders met de vraag of zij de vader van hun kind zouden willen vragen de enquête in te vullen en te retourneren. Helaas was de respons minimaal. Zestig enquêtes zijn via mail verstuurd, vijf daarvan werden geretourneerd. Eén van de respondenten was bereid de open vragen te beantwoorden, de overige respondenten gaven alleen invulling aan de meerkeuzevragen.

Dit maakt dus dat er grote beperkingen zijn ten aanzien van de generaliseerbaarheid van dit onderzoek. Op basis van dit onderzoek en de verworven data is het dan ook alleen mogelijk hypothesen te vormen die kunnen dienen als aanzet voor vervolgonderzoek.

De indruk bestaat dat jonge vaders met een lager opleidingsniveau meer behoefte hebben aan hulp om invulling te geven aan hun nieuwe rol en daardoor vaker in de hulpverlening terecht komen. Dit komt ook naar voren uit de interviews die zijn gehouden met de sleutelfiguren die betrokken waren bij dit onderzoek. Dit hoeft niet zo te zijn. Het kan ook zo zijn dat jonge vaders met een hoger opleidingsniveau dezelfde vragen koesteren, maar dat zij dat intern met hun eigen familie oplossen en niet genoodzaakt zijn hulp te zoeken buiten de deur.

In het onderzoek van de RNG (2010) stelt men dat jonge vaders met een lager opleidingsniveau een lager reflectievermogen hebben dan jonge vaders met een hoger opleidingsniveau. Het volgende wordt door de RNG beschreven:

- *“Een effect van een verminderd reflectievermogen is dat de respondenten zich vaak niet bewust waren van de redenen voor hun eigen gedrag. Ze waren soms zelfs niet goed in staat hun gedrag te verklaren en daardoor kwam sterk naar voren dat keuzes vanuit affect gemaakt worden. Deze constatering moet in het achterhoofd gehouden worden bij de interpretatie van de gegevens”.*

Bovenstaand citaat is ook van toepassing op dit onderzoek. De vraag is hoe bewust jonge vaders zichzelf zijn van hun eigen handelen en hun daden. Bij het analyseren van de dataverzameling kwam dit naar voren door het geven van ambivalente antwoorden. Er waren een aantal jonge vaders die aangaven wel behoefte te hebben aan een organisatie die hen op vrijblijvende wijze kon helpen met hun vragen. Vervolgens werd hen de vraag voorgelegd of ze graag door een dergelijke organisatie zouden willen worden benaderd, waarop ze die vraag negatief beantwoordden.

Dit kwam ook naar voren bij de vragen met betrekking tot de deelname aan jonge vaderbijeenkomsten. Een aantal gaven aan niet te willen deelnemen aan bijeenkomsten voor jonge vaders, maar wel graag in contact te willen komen met andere jonge vaders.

Dergelijke tegenstrijdige berichten zijn moeilijk te waarderen. Men kan zich dan ook afvragen of de vragen in de enquête te moeilijk geformuleerd waren voor de respondenten of dat de respondenten de vragen achteloos hebben ingevuld.

10. Persoonlijke visie

Ik denk dat het belangrijk is dat er vanuit de maatschappij meer positieve aandacht komt voor jonge vaders. Veelal is het vader worden op jonge leeftijd een onbewuste keuze die onomkeerbaar is. Jonge vaders moeten zich dan noodgedwongen aanpassen aan de nieuwe rol die zij in het leven moeten vervullen. Wanneer de maatschappij deze jongens genadeloos veroordeelt zonder zich te verdiepen in hun persoonlijke omstandigheden, is het voor jonge vaders niet eenvoudig zich op een positieve wijze op het vaderschap te storten.

De jonge vaders die ik heb gesproken waren enthousiast over het feit dat ze een kind hadden. Fier toonden verscheidene jonge vaders foto's en videomateriaal van hun kind aan mij. Die jonge vaders gaven ook aan dat zij graag in contact zouden willen komen met andere jonge vaders omdat zij hun huidige situatie moeilijk bespreekbaar konden maken met vrienden. Dit toont onder andere het belang van bijeenkomsten voor jonge vaders aan.

Ik denk dat het een kwestie van tijd is voordat de jonge vaderbijeenkomsten bij het OJO goed gaan lopen. Wanneer er voorlichtingen zullen worden gegeven op scholen zodat het OJO meer bekendheid verwerft, is de kans groot dat veel jonge vaders gebruik zullen maken van de bijeenkomsten.

Uit de gesprekken die ik met jonge vaders heb gevoerd kwam ook naar voren dat er toch een soort smet ligt op hulpverlenende instanties. Jonge vaders gaven aan dat ze het gênant vonden om hulp te vragen bij een hulpverlenende instantie. Dat taboe zou moeten worden doorbroken zodat jonge vaders meer hulp zouden krijgen wat de opvoeding van hun kind ten goede komt. Dit met het oog op preventie om ervoor te zorgen dat hun kind(eren) kan/kunnen opgroeien in een geschikt klimaat wat de kans op eventuele toekomstige problemen reduceert.

Tot slot wil ik nog even kwijt dat "tienerzwangerschappen" vaak leiden tot ellende wat een jonge ouder gezin vaak niet ten goede komt. Vaak komen jonge ouders uit probleemgezinnen en worden de kinderen van jonge ouders probleemkinderen die in de hulpverlening terecht komen. Het zou een groot goed zijn wanneer dit voorkomen kan worden in het belang van weerloze kinderen die in veel gevallen slachtoffer van de situatie zijn. Nogmaals wil ik dan ook benadrukken dat ik pleit voor presentaties op scholen waarbij op een positieve manier aandacht geschonken wordt aan de situatie van jonge vaders en jonge moeders, maar dat er ook een preventieve werking van uit kan gaan. Die preventieve werking zou bij kunnen dragen aan de reductie van tienerzwangerschappen.

Ik ben van mening dat mensen pas kinderen moeten krijgen wanneer de sociale en de economische omstandigheden dusdanig zijn dat het kind de mogelijkheid krijgt zich te ontwikkelen tot een volwaardig autonoom individu dat niet onnodig wordt blootgesteld aan problemen die voorkomen hadden kunnen worden wanneer zijn ouders preventief te werk waren gegaan. In mijn ogen heeft ieder kind recht op optimale opvoedingsomstandigheden.

11. Databronnen

11.1 Bestudeerde literatuur ten behoeve van de verslaglegging

- Noot, B. (2004). Schrijvender-Wijs in het HBO (4^e druk). Soest: Uitgeverij Nelissen B.V.
- Steehouder, M. (2006). Literatuur verwerken. *Leren communiceren: Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie* (6^e druk) (pag. 373 – 397). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Verhaar, J. (2005). Projectmatig werken (1^e druk). Den Haag: Boom uitgevers.

11.2 Bestudeerde literatuur

- Baarda, D.B., de M.P.M (2006). Basisboek methoden en technieken (4^e druk). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Bassant, J. & Roos, S. de (2006). Methoden voor Sociaal-Pedagogisch Hulpverleners (2^e druk). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Boszormenyi-Nagy, I. (1987). *The foundationsof contextual therapy*. New York: Bruner/Mazel. (Gedeeltelijke Nederlandse vertaling: *Grondbeginselen van de contextuele benadering*. Haarlem: De Toorts, 2000)
- Delfos, M.F. (2005). Loyaliteit: De onverbrekelijke band tussen ouders en kinderen. *Ontwikkeling in vogelvlucht* (4^e druk) (pag. 73 – 75). Amsterdam (Nederland): Harcourt Assessment BV.
- Delfos, M.F. (2005). Puberteit en adolescentie. *Ontwikkeling in vogelvlucht*. (4^e druk) (pag. 215 – 238). Amsterdam (Nederland): Harcourt Assessment BV.
- Hoven, van den D. De presentiebenadering: kenmerken en vaardigheden. *Vrijwillig present*. (Werkmap)
- Michielsens, M. e.a. (1998). Loyaliteit. *Leren over leven in loyaliteit: over contextuele hulpverlening* (1^e druk). Leuven/Amersfoort: Acco.
- Migchelbrink, F. (2008). Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn (13^e druk). Amsterdam: SWP.
- Molen, H.T. van der & Kluijtmans, F. (2005). Gespreksvoering. Basisvaardigheden en gespreksmodellen (2^e druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Mouman, F. (2010). Jonge vaders in beeld!? (Contract Werkstuk).
- Nabuurs, M. (2010). Basisboek Stroomgericht werken (1^e druk). Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.

- Mullingen, van W. e.a. (2008). De dynamische driehoek: ouders – kind – school. *Tussen thuis en school* (7^e druk) (pag. 13 – 24). Leuven (België): Acco.
- Steehouder, M. (2006). *Leren communiceren: Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie* (6^e druk). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Vaartjes, K., Mekkelholt, M. (2005). *Jonge Vader. Een onderzoek onder jonge vaders in Hengelo*.

11.3 Bestudeerde elektronische bronnen

- Bodien, G.W. (2009) *Oplossingsgericht werken*.
<http://noam-nieuwsbrief.blogspot.com>
Geraadpleegd op 13-11-2010.
- Gessel, S & Dijk, van L. (2010). *Jonge Vaders – Een kwalitatief onderzoek naar de achtergrond en rol van jongens bij ongeplande zwangerschappen*.
<http://www.rutgersnissogroep.nl/productenendiensten/onderzoekspublicaties/onderzoekspublicaties-1/downloadbare-publicaties-in-pdf/Rapport-Jonge-Vaders.pdf>
Geraadpleegd op 23-11-2010.
- Hulp en Welzijn Leeuwarden (2010). *Jonge Vaders!*
<http://www.hulpenwelzijn.nl/04/jongevaders.pdf>
Geraadpleegd op 23-11-2010.
- Startpagina- Presentie (2010). *Presentie in het kort*.
<http://www.presentie.nl/site/content/view/1/10/>
Geraadpleegd op 25-11-2010.
- Stichting Ambulante FIOM (2010). *Definitie tienermoeders*.
<http://www.infoportaaltienermoeders.nl/detailpage.aspx?cid=K3052>
Geraadpleegd op 1-11-2010.
- Stichting Ambulante FIOM (2010). *Definitie tienermoeders of jonge moeder*.
<http://www.infoportaaltienermoeders.nl/default.aspx?pid=P5277&m=M36>
Geraadpleegd op 1-11-2010.
- Stichting Ambulante FIOM (2009). *Landelijke Jeugdmonitor, 2^e kwartaal 2009*.
<http://www.infoportaaltienermoeders.nl/detailpage.aspx?cid=K30140>
Geraadpleegd op 3-11-2010.
- Stichting Ambulante FIOM (2010). *Preventie en hulpverlening aan tienerouders en hun kinderen*.
<http://www.infoportaaltienermoeders.nl/default.aspx?pid=P5258&m=M29>
Geraadpleegd op 1-11-2010.
- Weijenberg, J. (1991). *Het systeemdenken*.
<http://users.skynet.be/kern/het%20systeemdenken.pdf>
Geraadpleegd op 13-11-2010.

11.4 Praktijkbronnen

- **Stenden docent: Jan Offereins**
CWS- begeleider opleiding SPH
Rengerslaan 8
8917 DD Leeuwarden
Mailadres: jan.offereins@stenden.com
- **Projectleider ontmoetingscentrum 'Jonge Ouders': Anneke Kramer- Oostra**
CWS- begeleider ontmoetingscentrum
Marowijnestraat 8e
8931 BT Leeuwarden
Mailadres: anneke.kramer-oostra@stenden.com
- **Stenden docent: Ina Smit**
Rengerslaan 8
8917 DD Leeuwarden
Mailadres: ina.smit@stenden.com
- **Voormalig jongerenwerker: W. Schreur**
- **Jongerenwerker Sinne Welzijn: Sander van Stralen**
Jongerenwerker en medeoprichter van een jonge vadergroep
Bezoekadres: Eewal 61, 8911 GS Leeuwarden
Postadres: Postbus 2582, 8901 AB Leeuwarden
Telefoon: (058) 234 84 34
Mailadres: sander@sinnejongerenwerk.nl
- **Maatschappelijk werker FIOM: Sytse Palstra**
Maatschappelijk werker en medeoprichter van een jonge vadergroep
Harlingerstraatweg 9
8913 AA Leeuwarden
Telefoon: (058) 216 01 11
Mailadres: spalstra@fiom.nl

Zeven jonge vaders zijn betrokken geweest bij dit onderzoek in de hoedanigheid van respondent. Alle jonge vaders zijn bij de onderzoeker bekend maar hebben ervoor gekozen niet bij name genoemd te willen worden in dit onderzoek. Die wens is gehonoreerd.

Bijlagen

Bijlage 1.

Enquête Jonge Vaders

Wat zijn de wensen en behoeften van de jonge vaders?

Algemeen

1. Wat is jouw leeftijd?
 - A. 12 – 15 jaar
 - B. 16 – 20 jaar
 - C. 21 – 25 jaar
 - D. 26 jaar en ouder

2. Wat is jouw geboorteland?
 - A. Nederland
 - B. Anders.....

3. Hoeveel kinderen heb je?
 - A. 1
 - B. 2
 - C. 3 of meer

4. Hebben jouw kinderen dezelfde moeder?
 - A. Ja
 - B. Nee

5. Wat is de leeftijd van jouw kind(eren)?
 - A. 0 – 1 jaar
 - B. 2 – 4 jaar
 - C. 5 – 8 jaar
 - D. Ouder dan 8 jaar

6. Heb je een liefdesrelatie?
 - A. Ja, met de moeder van mijn kind(eren)
 - B. Ja, maar niet met de moeder van mijn kind(eren)
 - C. Nee

7. Wat is jouw burgerlijke staat?
 - A. Ik ben getrouwd
 - B. Ik ben niet getrouwd
 - C. Anders.....

8. Hoe is jouw woonsituatie?
 - A. Ik ben samenwonend met de moeder van mijn kind
 - B. Ik ben samenwonend maar niet met de moeder van mijn kind
 - C. Ik woon bij mijn ouders
 - D. Ik woon zelfstandig
 - E. Anders,

School en/ of werk

9. Heb je werk?
- A. Ja
 - B. Nee
10. Hoeveel uren per week werk je?
- A. 0 – 10 uur
 - B. 11 – 20 uur
 - C. 21 – 30 uur
 - D. 31 – 40 uur
 - E. N.v.t.
11. Volg je momenteel een opleiding?
- A. Ja,
 - B. Nee
12. Heb je de middelbare school afgemaakt?
- A. Ja, VMBO
 - B. Ja, HAVO
 - C. Ja, VWO
 - D. Nee
 - E. Anders,
13. Heb je een beroeps- of universitaire opleiding afgerond?
- A. Ja, ik heb een MBO niveau 1 – 2 opleiding afgerond
 - B. Ja, ik heb een MBO niveau 3 – 4 opleiding afgerond
 - C. Ja, ik heb een HBO opleiding afgerond
 - D. Ja, ik heb een universitaire opleiding afgerond
 - B. Nee, ik heb geen beroeps- of universitaire opleiding afgerond

Informatie

14. Heb je vragen over jouw rechten en plichten als (jonge) vader?
- A. Ja, over:.....
 - B. Nee
15. Heb je vragen over zaken die te maken hebben met wonen?
- A. Ja, over:.....
 - B. Nee
16. Heb je vragen over zaken die te maken hebben met werk?
- A. Ja, over:.....
 - B. Nee
17. Heb je vragen over zaken die te maken hebben met de opvoeding van jouw kind?
- A. Ja, over:.....
 - B. Nee

18. Heb je vragen over zaken die te maken hebben met geld?
- A. Ja, over:.....
 - B. Nee
19. Heb je vragen over het volgen of hervatten van een opleiding?
- A. Ja
 - B. Nee
 - C. Weet niet
20. Heb je vragen over zaken die hiervoor niet genoemd zijn? Noteer die vragen dan hier:
-
-
-
21. Zou je behoefte hebben aan een organisatie die jou op vrijblijvende wijze helpt jouw vragen te beantwoorden?
- A. Ja
 - B. Nee
 - C. Weet niet
22. Zou je graag door een dergelijke organisatie benaderd willen worden?
- A. Ja
 - B. Nee
 - C. Weet niet
23. Waaraan zou zo'n organisatie in jouw ogen moeten voldoen?
-
-
-
24. Wat zou voor jou een reden kunnen zijn om zo'n organisatie te bezoeken?
-
-
-
25. Zou je liever door een man of door een vrouw willen worden benaderd?
- A. Man
 - B. Vrouw
 - C. Maakt niet uit
26. Hoe zou je door zo'n organisatie benaderd willen worden? (*meerdere antwoorden mogelijk*)
- A. Via hyves, facebook, of via een ander medium
 - B. Via de post
 - C. Via de mail
 - D. Telefonisch
 - E. Anders,.....
 - F. Geen behoefte aan

Activiteiten

27. Ik zou deelnemen aan bijeenkomsten voor jonge vaders als deze zouden worden aangeboden?
- A. Ja
 - B. Nee
 - C. Weet niet
28. Zou je het gezellig vinden om in contact te komen met andere jonge vaders?
- A. Ja
 - B. Nee
 - C. Weet niet
29. Zou de leeftijd van andere jonge vaders uitmaken tijdens een bijeenkomst?
- A. Ja, het leeftijdsverschil moet niet te groot zijn?
 - B. Nee, het maakt mij niet uit
 - C. Weet niet
 - D. Anders,.....
30. Mocht je ideeën hebben over andere activiteiten voor jonge vaders, vermeld die dan hieronder:
-
-
-

Bijlage 2.

Vragen over doelgroep

Interview Anneke Kramer-Oostra

Hoe ziet de doelgroep eruit? Leeftijden? Culturele achtergrond? Opleidingsniveau?

De meeste jonge vaders die hier komen zijn bezig met het behalen van hun startkwalificatie: MBO niveau 1 of 2. De meeste jonge vaders zijn net boven de 20. Veel verschillende culturen: Nederlanders, Zuid-Amerikanen, etc. Het is een zeer heterogene groep.

Voorheen, schooljaar 2009/2010, kwam er in Heerenveen een grote groep jonge vaders tijdens de lunchbijeenkomsten. Deze jonge vaders kwamen zelfstandig, zonder partner, naar de bijeenkomsten. Het waren 6 jonge vaders die consequent aanwezig waren tijdens de lunchbijeenkomsten. *Zij vonden het prettig ervaringen uit te wisselen en informatie te krijgen over opvoedingsgerelateerde zaken. Dit gaven ze zelf aan.* Op dit moment komen nog twee van die zes jonge vaders op de bijeenkomsten in Heerenveen. Die andere jonge vaders zijn uit beeld verdwenen: 1 door verhuizing, 1 door het behalen van zijn diploma, 1 heeft veel gezondheidsproblemen waardoor hij niet meer op de bijeenkomsten kan komen, 1 is om onbekende redenen uit beeld verdwenen.

Wat maakte dat die jonge vaders die bijeenkomsten bezochten?

Er was sprake van een hechte kerngroep: een vaste groep jonge vaders die iedere bijeenkomst aanwezig was. Zij konden hun vragen daar stellen en ontvingen daar antwoord op. *De jonge vaders belden elkaar op een gegeven moment gewoon op wanneer iemand ontbrak.* ← sterke sociale controle.

De manier waarop werd geflyerd was hetzelfde als nu.

De locatie is wel gewijzigd. Voorheen vonden de bijeenkomsten plaats in sportstad FC Heerenveen. Nu zijn de bijeenkomsten verplaatst naar een andere locatie.

Ik weet niet of de afwezigheid van jonge vaders te maken heeft met het veranderen van locatie. Geen idee waar dat door komt.

Hoe kijkt de maatschappij naar jonge vaders denk je? Hoe ervaren J.V. dat? Indruk van Sander

Ik heb het gevoel dat de maatschappij de jonge vaders als daders ziet en als onverantwoordelijke personen.

Hoe merk je dat? *Dat zijn opmerkingen die ik te horen krijg wanneer ik mensen vertel dat ik met “tienerouders” werk.*

Dus de jonge moeder wordt als slachtoffer gezien die zelf geen verantwoordelijkheid draagt?
Ja.

Hebben jonge vaders last van die publieke opinie?

Weet ik niet. In Heerenveen hebben we het daar wel over gehad. Echter, dat was met Zuid-Amerikanen. Daar heerst een totaal andere cultuur. Die jonge vaders draaiden het om. Ze voelden zich zeer verantwoordelijk voor hun kind. De donkere jonge vaders hadden hier wel veel last van. Zij werden afgeschilderd als allochtonen die even een Nederlands meisje zwanger hadden gemaakt.

De indruk die ik van jonge vaders heb is echter totaal anders. Ik vind ze juist heel betrokken. De jonge vaders die ik heb ontmoet tonen vol trots foto's en filmpjes van hun kind(eren).

Hebben jonge vaders coachingsvragen? Expliciet of impliciet?

De meest expliciete vragen die ik tot nog toe heb gekregen hadden bijna allemaal betrekking tot financiën en erkenning, rechten en plichten. En impliciet hebben veel jonge vaders vragen over de opvoeding.

Maar daar stellen ze geen expliciete vragen over?

Nee, daar kom je vaak achter naar aanleiding van de gesprekken die je met ze voert.

De meeste jonge vaders komen binnen met vragen over rechten en plichten.

Ook tijdens het behandelen van thema's tijdens lunchbijeenkomsten komen vragen naar boven.

Bij deze groep krijg ik wel de indruk dat ze niet in staat zijn hun vragen goed te formuleren.

Wat willen jonge vaders te weten komen?

Rechten en plichten.

Waarom moet het ontmoetingscentrum voldoen willen J.V. daar gebruik van maken?

Jonge vaders moeten iets kunnen halen op het ontmoetingscentrum. In de vorm van voedsel bijvoorbeeld: een pizza. Ook activiteiten in de vorm van gezelschapsspellen kunnen daar een grote rol bij spelen: poolen, karten, darten, etc.

Op welke wijze willen jonge vaders benaderd worden?

Via de sociale media: sms, twitter, hyves, facebook, etc. Ik merk dat je snel een reactie krijgt wanneer je smsjes naar jonge ouders verstuurt.

Vrijblijvend benaderen. Maar er wel achteraan anders komen ze niet. Het is belangrijk dat er geen eisen aan de jonge vaders worden gesteld. Dat werkt averechts.

Willen jonge vaders benaderd worden door een man of door een vrouw?

De professionals die ik heb gesproken zeggen dat ze het liefst willen worden benaderd door een man. Ik betwijfel echter of dat het geval is. Ik denk dat ze net zo goed door een vrouw kunnen worden benaderd. Volgens mij maakt het niets uit.

Hoe ervaren jonge vaders hulpverleningsinstellingen?

Ik heb de indruk dat jonge vaders nog meer de hulpverleningsinstellingen mijden dan de jonge moeders.

Ik krijg de indruk dat jonge vaders minder snel hulp vragen dan jonge moeders. Ik denk dat dat komt door een macho-cultuur.

Niet laten blijken dat je het even niet meer weet en hulp nodig hebt.

Wat hebben jonge vaders nodig om het OJO te (blijven) bezoeken?

Volgens mij een laagdrempelige instelling waar een vaste kerngroep van jonge vaders komt die iets leuks met elkaar ondernemen: poolen, darten, voetballen.

Een lekkere gratis maaltijd kan daar ook goed bij helpen.

Bijlage 3.

Interview Sander van Stralen Jongerenwerker bij Sinne Welzijn 24-3-2007

Sinne & Welzijn Leeuwarden is in 2007 begonnen met een jonge vaders groep. Aanleiding om met die bijeenkomsten te starten was een groeiend aantal jonge vaders dat men tegenkwam bij Sinne.

De groepen jonge vaders waren gemengd: de jonge vaders hadden verscheidene culturele achtergronden. Ook de leeftijden waren zeer divers. De jongste die Sander tegen is gekomen was 16 jaar en de oudste was 26 jaar.

Bijeenkomsten

De bijeenkomsten die Sinne organiseerde waren thematisch van aard. Men had de indruk dat die thematische bijeenkomsten goed werden ontvangen. Het kwam zelfs voor dat er 7 tot 9 jonge vaders kwamen opdagen tijdens bijeenkomsten die op dinsdagavond werden georganiseerd.

Sinne bracht die bijeenkomsten onder de aandacht door gebruik te maken van een breed netwerk. Ze stuurden brieven en hielden presentaties bij:

- Jeugdzorg
- Huisartspraktijken
- Verloskundigen
- Consultatiebureaus

Die instanties werden op de hoogte gebracht van de bijeenkomsten door middel van brieven, folders en presentaties.

Bij Sinne experimenteerde men niet alleen maar met thematische bijeenkomsten. Ook werden diverse activiteiten aangeboden tijdens de bijeenkomsten. Sander heeft goede ervaringen met poolen en eten: *“Jonge vaders komen wanneer er iets te halen valt. We hebben twee keer gegeten. Eén keer hebben we pizza gehaald en een keer hebben we Chinees gegeten. Dat was een groot succes”*.

Naast de dinerbijeenkomsten en de thematische bijeenkomsten organiseerde Sinne ook een keer een game-avond: *“Gamen was geen succes. Er was minimale interactie tussen de jonge vaders doordat ze alleen maar oog hadden voor het videospel. Ze zijn dan alleen maar met zichzelf en hun spel bezig”*.

Sander heeft de ervaring dat het een voordeel is dat er bij Sinne & Welzijn verschillende activiteiten beschikbaar zijn in de ruimte waar de bijeenkomsten werden georganiseerd. *“Wij hadden altijd inloop op dinsdagavond van 19:00 uur tot 19:30 uur. De eerste jonge vaders konden dan eerst een halfuurtje tafelvoetballen of een potje tafeltennis spelen voordat we een thema gingen behandelen”*. Hij vond het belangrijk dat de deelnemers eerst even ontspannen met elkaar kunnen optrekken zodat een ongemakkelijke situatie vermeden wordt.

Sinne had een bestand van 8 jonge vaders. Gemiddeld kwamen er 2 per bijeenkomst gerekend over 15 bijeenkomsten die georganiseerd zijn in 1,5 jaar. Dat betekent dat er 5 bijeenkomsten in 6 maanden werden georganiseerd.

Sander zegt dat het voor jonge vaders, en dus jongeren, belangrijk is dat er iets te halen valt:

“In eerste instantie zijn ze vaak niet te porren voor activiteiten totdat ze weten dat er iets te halen valt of dat ze horen dat vrienden of bekenden er heen gaan. Die peergroup zorgt ook vaak voor deelname aan activiteiten”.

Opgave voor bijeenkomsten

Sander denkt dat het handig is om wel met opgave te werken. Het ontmoetingscentrum werkt zo laagdrempelig mogelijk en vermoedt dat het werken met een opgavelijst voor veel jonge ouders een struikelblok kan zijn waardoor ze afhaken. Volgens Sander is juist het tegenovergestelde het geval:

“Wanneer jonge ouders zich hebben opgegeven kun je ze daarop aanspreken. Bijvoorbeeld als ze zich hebben opgegeven voor een bijeenkomst. Als je ze dan belt om te vragen of ze komen, kun je hun aanspreken op het feit dat ze zich hebben opgegeven en dat ze dan ook moeten komen”.

Volgende Sander werkt het dan als een morele verplichting waar je ze goed op kunt aanspreken. Sander sprak de jonge vaders daar dan ook op aan.

Sander heeft geen verklaring voor het doodbloeden van de jonge vaderbijeenkomsten bij Sinne & Welzijn. Zijn ervaring is wel dat jonge vaders behoefte hebben aan contact met andere jonge vaders zodat zij ervaringen over het vaderschap kunnen uitwisselen.

Publieke opinie/ maatschappelijke blik

Sander heeft de indruk dat er een cultuurverandering moet komen willen jonge vaders actief gaan deelnemen aan jonge vaderbijeenkomsten. Hij vindt dat de maatschappij zich bij tienerouders te veel richt op de jonge moeders en niet zozeer op de jonge vaders.

“De maatschappij neemt een beschermende rol in ten opzichte van de moeder en ziet de jonge vaders meer als daders”.

Hij denkt ook dat er een taboe is op jong vader zijn omdat ze veelal worden gezien als jongens die zich gemakkelijk aan de verantwoordelijkheid kunnen onttrekken. Sander sluit niet uit dat er jonge vaders zijn die last hebben van die maatschappelijke druk en daardoor vluchtgedrag vertonen:

“Ik denk dat jonge vaders geen aansluiting vinden bij hun sociale netwerk en dat zij door het ontbreken van voorzieningen die speciaal gericht zijn op jonge vaders bang worden en vluchtgedrag gaan vertonen”.

Hij stelt dus dat jonge vaders ook kunnen weglopen voor hun verantwoordelijkheid uit gevoel van angst, omdat ze de indruk hebben nergens terecht te kunnen.

“Jonge vaders moeten niet worden gezien als daders. Jonge vaders hebben ook vragen en hebben behoefte aan erkenning”.

Sander denkt dat het belangrijk is dat er een maatschappelijke kentering komt betreffende jonge vaders. Dit realiseer je niet door alleen jonge vaderbijeenkomsten te organiseren. Hij zegt het belangrijk te vinden dat er meer aandacht komt voor jonge vaders tijdens bezoeken die de aanstaande jonge moeder moet brengen aan de huisarts.

“Wanneer aanstaande jonge vaders verplicht mee zouden moeten komen naar de huisarts zouden ze meer geaccepteerd worden”.

Hij heeft de ervaring dat jonge vaders het wel ongemakkelijk vinden om met andere jonge vaders te praten over hun onzekerheden en ervaringen. Jonge moeders hebben daar minder problemen mee denkt hij.

Sander heeft veel twijfels ten opzichte van het organiseren van jonge vaderbijeenkomsten:

“Ook al zouden jonge vaders maatschappelijk geaccepteerd zijn, dan zou een bijeenkomst voor jonge vaders nog als ongemakkelijk en geforceerd worden ervaren. Bij vrouwen is dat makkelijker. Je zet een pot thee neer, nodigt jonge moeders uit en klaar is Kees. Die praten aan één stuk door”.

Hebben jonge vaders coachingvragen?

Ja, ze zijn over veel zaken onzeker en willen daar graag vanaf komen. De ervaring van Sander is dat ze graag erkenning willen krijgen over dat ze hun werk als opvoeder serieus nemen en goed doen.

“Vaak zijn ze onzeker over zichzelf als vader. Daarnaast vinden ze het prettig om met iemand te praten die een ander perspectief aandraagt. Dat kan dan gaan over werk of school of andere zaken. Hulp bij het afwegen van voor- en nadelen bij het maken van een beslissing is ook belangrijk voor ze”.

Wat willen de jonge vaders te weten komen?

Erkenning en gezag vonden veel jonge vaders belangrijk tijdens de bijeenkomsten. Daarnaast waren schoonouders een veel besproken onderwerp. Meestal was de verhouding tussen schoonouders en jonge vader niet goed. Jonge vaders ervoeren schoonouders als een blok aan hun been die zich zeer belerend opstelden.

Waarom moet het ontmoetingscentrum voldoen willen J.V. daar gebruik van maken?

De openingstijden wijzigen. Sander denkt dat het ontmoetingscentrum open moet zijn van 9:00 uur tot 21:00 uur. Daarnaast moeten activiteiten op een laagdrempelige manier aangeboden worden. Activiteiten moeten ook voorhanden zijn. Het is handig om een tafeltennistafel te hebben en een voetbaltafel.

Daarnaast moet het ontmoetingscentrum ook gewoon een centrum zijn waar je als jonge vader gewoon even langs kunt gaan om een bakje koffie te halen en om een praatje te maken zonder dat er over problemen gesproken moet worden.

Op welke wijze zouden jonge vaders graag benaderd willen worden?

Jonge vaders moeten door verschillende instellingen positief benaderd worden. Bijvoorbeeld door het consultatiebureau worden uitgenodigd zodat ze erkenning krijgen.

Willen jonge vaders benaderd worden door een man of door een vrouw?

“Ik denk dat een combinatie belangrijk is. Er moet sowieso een man aanwezig zijn bij een jonge vaderbijeenkomst. Het is voor jonge vaders ook belangrijk dat zij kunnen praten met iemand die ervaring heeft als jonge vader.

Hoe ervaren J.V. hulpverleningsinstellingen?

Sander zegt dat J.V. een hekel hebben aan Jeugdzorg.

“Jeugdzorg wekt weerstand op omdat ze wordt gezien als een instelling die kinderen van ouders afpakt. Ze worden gezien als boosdoeners. Jonge ouders zien Sinne niet als een bedreiging omdat ze weten dat de bedoeling positief is”.

Wat hebben jonge vaders nodig om het OJO te blijven bezoeken?

“Geen idee. Daar kan ik geen antwoord op geven. Bij ons waren de bijeenkomsten alleen een succes wanneer er gegeten werd. Ze komen wanneer er iets valt te halen. Maar het is een doelgroep die snel uit beeld verdwijnt en niet komt wanneer ze geen zin hebben. Dus er is geen pijl op te trekken”.

Bijlage 3.

Jonge vaderbijeenkomst 1-3-2011

Eerste bijeenkomst (19:00 uur tot 21:00 uur), 1 jonge vader aanwezig.

Gisteravond was er maar één jonge vader aanwezig op de bijeenkomst. Jonge vader R is 22 jaar en is vader geworden op zijn twintigste. Zijn zoontje is nu 21 maanden oud. Hij is momenteel in juridisch opzicht nog getrouwd, maar praktisch heeft hij geen liefdesrelatie meer met zijn bijna ex-vrouw. Hij woont bij zijn moeder (?) en zijn stiefvader? R. ziet zijn zoontje een keer in de twee weken een weekend lang.

R. kwam gisteravond naar de jonge vadersbijeenkomst, georganiseerd bij en door Sinne Welzijn Leeuwarden, in de hoop daar in contact te komen met andere jonge vaders. Hij wil graag ervaringen uitwisselen met andere jonge vaders. Hij gaf aan dat het toch moeilijk is om zaken rondom het vaderschap te bespreken met zijn vriendenkring omdat zijn vrienden geen ouder zijn en die ervaring niet kunnen delen.

Gisteravond leende de situatie zich niet voor een uitgebreid vraaggesprek met R. Ik heb R. daarom gevraagd of hij bereid was te participeren in mijn onderzoek. Hier had hij niets op tegen en wilde wel meewerken. Ik heb zijn gegevens genoteerd en ik heb met hem afgesproken dat ik donderdag 3-3-2011 via de mail contact met hem zal opnemen om hem informatie te geven over mijn onderzoek en om een datum te plannen voor een interview. R. is een rustige open jonge man die zonder schroom over zijn situatie wist te vertellen.

Sander van Stralen, jongerenwerker Sinne en Welzijn, had de bijeenkomst belegd. Sander is zelf vader geworden toen hij 19 jaar oud was. Hij vertelde dat hij een aantal jonge vaderbijeenkomsten had georganiseerd die goed zijn bezocht. Goed bezocht betekent hierbij een opkomst van maximaal 7 jonge vaders in de leeftijd van 16 – 25 jaar. Tijdens die “druk bezochte” bijeenkomsten konden de jonge vaders gratis dineren. Eén keer hebben ze pizza’s laten bezorgen en de andere keer hebben ze Chinees besteld. Volgens hem is het eten een middel om het doel te kunnen bereiken. Het doel is dan jonge vaders laten samenkomen zodat zij ervaringen uit kunnen wisselen en informatie in kunnen winnen.

Sander van Stralen gaf ook aan dat de groep die aanwezig was zeer heterogeen was. Daarbij valt te denken aan verschil in culturele achtergrond, religie, opgegroeid in de stad of op het platteland, 16 of 25 jaar, etc. Ondanks de heterogene samenstelling vond er sociale cohesie plaats; ze zijn immers allemaal jong en vader. Van Stralen zegt ook dat er op een spontane manier gesprekken ontstonden over o.a. praktische zaken maar ook over persoonlijke ervaringen. Daarbij constateerde hij dat de jongste jonge vaders veel hadden aan de informatie van de oudste jonge vaders die aanwezig waren.

Van Stralen heeft zelf wel ideeën over waarom jonge vaders niet snel gebruik maken van jonge vaderbijeenkomsten wanneer er geen eten te halen valt. Hij zegt dat jonge vaders het kunnen zien als “falen” wanneer zij naar een hulpverleningsinstelling gaan om andere jonge vaders te ontmoeten. Jonge vaders hebben in dat geval een foutieve voorstelling van jonge vaderbijeenkomsten. Dit zou betekenen dat jonge vaderbijeenkomsten op een andere manier moeten worden gepresenteerd zodat er meer animo voor komt. De ‘smet’ van ‘het hulpverleners’ moet kwijt worden geraakt. In de presentatie zou hier aandacht aan moeten worden besteed. Blijkbaar ervaren jonge vaders dat toch als een belemmering om deel te nemen aan jonge vaderbijeenkomsten terwijl zij het misschien toch wel graag zouden willen.

Ik heb met Sander van Stralen afgesproken dat ik donderdag 3-3-2011 contact met hem opneem om een vraaggesprek te plannen.

